

VALAŠTIANSKY hlásmník

ročník XXII. ■ číslo 2 ■ apríl 2024 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Volby prezidenta
- Oslobodenie obce
- Zo života škôl
- Stolári

Milí Valaštania,

apríl je obdobím, v ktorom nám dlhoočakávaná pani Jar postupne odhaľuje neopakovateľné krásy hlavne prostredníctvom prebúdajúcej sa prírody. Oslávili sme najväčšie kresťanské sviatky - Veľkú noc. Verím, že ste zažili mnoho príjemných rodinných stretnutí okolo sviatočne prestretého stola, kde má svoje nenahraditeľné miesto pohoda a radosť.

V mesiaci marec sme si pripomenuli 79. výročie oslobodenia našej obce spod nadvlády a okupácie nemeckými vojskami. Viaceré udalosti, ktoré sa udiali počas rokov hrôzy a neistoty, na navralo vryli do našich pamätí. Preto je našou povinnosťou pamätať si na tieto udalosti a každoročne pietnou spomienkou vyjadriť vďačnosť a úctu všetkým padlým, ktorí priniesli obeť za naše oslobodenie a život v mieri.

28. marca si na počesť narodenia významného pedagóga Jana Amosa Komenského, uznávaného učiteľa národov, pripomíname sviatok, Deň učiteľov. V tento deň si osobitne pripomíname potrebu a dôležitosť učiteľov, ktorí vykonávajú neľahkú prácu vzdelávania a formovania našich detí. Vybrali si jedno z najušľachtilejších povolání, ktoré vykonávajú s vážnosťou, odhodlaním a láskou, a takto prispievajú k tomu, aby z našich detí boli múdrejší a lepší ľudia. Školy boli, sú aj budú dôležitou súčasťou našej obce. Touto cestou sa chcem ešte raz poďakovať a vyjadriť úctu našim pedagógom, ktorí sa významne podieľajú na kultúrnom a spoločenskom živote v našej obci.

S príchodom krajšieho počasia sme v zmysle plánovaných investičných akcií začali so stavebnými prácami, v rámci ktorých sa vybudujú ďalšie kontajnerové stojiská, na ktoré nám ešte v decembri minulého roku bola schválená dotácia z Environmentálneho fondu.

Ďalšie stavebné práce v podobe asfaltovania prebiehajú na ulici TDH, pred bytovým domom č. 453, na „prepojovacej“ ulici medzi ulicami Októbrová a TDH a na našom cintoríne. V súčasnosti prebehlo verejné obstarávanie na zhotoviteľa pre rekonštrukciu miestnej cestnej komunikácie a chodníka na Tatranskej ulici. Stavebné práce budú pozostávať z frézovania asfaltu na ceste, nového asfaltového povrchu, vybúrania betónových obrubníkov a betónovej dlažby, polozenia nových betónových obrubníkov a betónovej zámkovej dlažby, vrátane podkladných vrstiev, vybúrania betónového odvodňovacieho rigola a z výmeny cestných vpustí.

V nadväznosti na schválenie uznesenia č. 21/2024, schváleného mimoriadnym zastupiteľstvom zo dňa 20. 03. 2024, došlo začiatkom apríla k podpísaniu zmluvy so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a. s., o podmienkach spolupráce pri realizácii vodnej stavby „Valaská – obnova verejnej kanalizácie a verejného vodovodu ul. Hronská“ a stavby „Rekonštrukcia miestnej komunikácie, ul. Hronská – Valaská“. Som veľmi rád, že po mnohých rokovaniach so zástupcami StVS, a. s., sa v priebehu nasledujúcich týždňov

začnú práce na najrozsiahlejšej akcii v tomto roku, a to na výmene hlavnej vodovodnej a kanalizačnej vetvy vrátane prípojok k bytovým a rodinným domom, ktoré budú ukončené na hranici pozemku. Projekt je rozdelený na dve etapy. Prvá etapa bude realizovaná v smere od budovy Technických služieb po križovatku COOP Jednota. Druhá etapa začne od budovy TS po ulicu TDH. Stavebníkom a súčasne investorom uvedených prác bude StVS, a. s. Po uložení zásypov po výkopoch bude obec v zmysle projektovej dokumentácie realizovať vybudovanie jednostranného chodníka, parkovacích plôch a celkové asfaltovanie cesty. Predpokladaný termín ukončenia prác na kanalizácii I. etapy je december 2024. Z tohto dôvodu prebiehali v mesiaci marec stretnutia s obyvateľmi na Hronskej ulici, ktorých som o plánovanej realizácii a obmedzeniach s tým súvisiacich podrobne informoval.

Nadalej pracujeme na v rozpočte schválenom projekte chodníka od železničnej stanice, ako aj na riešení nepriaznivej dopravnej situácie na Partizánskej ceste. Podľa finančných možností máme s podporou obecného zastupiteľstva v pláne pripraviť aj ďalšie realizačné projekty. V spolupráci so zástupcami vlastníkov bytov spoločnosťou Bytex, s. r. o., sa snažíme vyriešiť odčlenenie priestorov kultúrneho domu pod správu obce. Keďže táto budova je jedna z tých, na ktorej sa viditeľne podpísal zub času, bude nevyhnutná rekonštrukcia strechy, príp. celková oprava fasády stien. Budova by tak získala nielen nový pekný vzhľad, ale zároveň by sa znížila energetická náročnosť na spotrebu energie. Taktiež plánujeme prípravu projektu na rekonštrukciu kotolne v Základnej škole Jaroslava Simana.

V záujme rozvoja našej obce a zlepšenia vzájomnej komunikácie prebiehajú v jednotlivých častiach obce osobné stretnutia, ktorých spoločnými témami sú prebiehajúce a pripravované realizácie, cesty a chodníky, verejný priestor, zeleň, či požiadavky obyvateľov. Môžem zhodnotiť, že

Rekonštrukcia asfaltovej plochy pred bytovým domom SČ 453 na ulici TDH

okrem iného patrí medzi hlavné požiadavky budovanie odstavňových plôch. Tieto budú realizované prostredníctvom našich technických služieb. Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým, ktorí sa doposiaľ našich stretnutí zúčastnili. Vždy som bol za konštruktívnu debatu, a preto aj vďaka vám a našim diskusiam prispievame k napredovaniu našej obce. V najbližších týždňoch budú plánované stretnutia postupne organizované v ďalších častiach obce.

Opätovne vás chcem touto cestou poprosiť o trpezlivosť, hlavne pri realizácii stavebných prác na Tatranskej a Hronskej ulici.

Prajem vám všetkým príjemné a pokojné, slniečkom zaliate jarné dni.

S úctou

Mgr. Peter Jenča
starosta obce

Kontajnerové stojiská

Z rokovania Obecného zastupiteľstva obce Valaská

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu rokovania konaného 13. februára 2024, procedurálnych otázkach a správy o plnení uznesení prešlo k:

Návrhom VZN, kde:

- **schválilo** VZN č. 1/2024, ktorým sa ruší VZN č. 5/2013 o financovaní materských škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Valaská a dodatok č. 9/2022.

Materiálom hlavného kontrolóra, kde:

- **schválilo** plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Valaská na I. polrok 2024
- **zobralo na vedomie** správy o výsledku mimoriadnej kontroly, kontroly VO a kontroly vyhodnotenia kontrolnej činnosti

V ekonomických záležitostiach:

- **zobralo na vedomie** informáciu o účelovom rozpočtovom opatrení
- **schválilo** návrh na zmenu rozpočtu obce

Z mimoriadneho rokovania Obecného zastupiteľstva Valaská

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu mimoriadneho rokovania konaného 20. marca 2024 a procedurálnych otázkach prešlo k:

Dokumentom predkladaným starostom obce, kde:

- **zobralo na vedomie** návrh na schválenie uzavretia zmluvy so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a. s., o podmienkach spolupráce pri realizácii vodnej stavby „Valaská – obnova verejnej kanalizácie a verejného vodovodu ul. Hronská“ a stavby „Rekonštrukcia miestnej komunikácie, ul. Hronská – Valaská“.
- **súhlasilo** s uzatvorením Zmluvy so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a. s., č. 0010/2024 o podmienkach spolupráce pri

V majetkových záležitostiach:

- **schválilo trojpäťninovou väčšinou všetkých poslancov** prenájom parcely žiadateľovi Vlastimilovi Majerovi
- **schválilo trojpäťninovou väčšinou všetkých poslancov** predaj pozemku žiadateľovi Petrovi Ťažkému
- **schválilo** žiadosť spoločnosti Loor investment, s. r. o. o uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve zriadení vecného bremena v prospech tretej osoby
- **schválilo** späťvzatie výpovede z nebyt. priestorov firmy Gastro Klasik, s. r. o.
- **schválilo** spôsob nájmu nehnuteľného majetku obce Valaská obchodnou verejnou súťažou

V rôznom:

- **súhlasilo s** uzatvorením Zmluvy o poskytnutí NFP pre projekt Miestne občianske preventívne služby
- **schválilo** zámer o zriadení spoločného DHZO s obcou Horná Lehota

realizácii vodnej stavby „Valaská – obnova verejnej kanalizácie a verejného vodovodu ul. Hronská“ a stavby „Rekonštrukcia miestnej komunikácie, ul. Hronská – Valaská“, podľa predloženého návrhu a s podmienkami uzatvorenia budúcej zmluvy o zriadení vecného bremena ku všetkým pozemkom v záujmovom území Vodnej stavby vo vlastníctve Obce Valaská, okrem iného špecifikovaným v bode 2 písm. g) článku III uvedenej Zmluvy - na ktorých sa miestna komunikácia nachádza, a to najmä, nie však výlučne na pozemkoch CKN parc. č. 2973, CKN parc. č. 1767/1 a CKN parc. č. 1671/1, k. ú. Valaská.

Zuzana Potkányová,
prednostka OÚ

MIESTNA OBČIANSKA A PORIADKOVÁ SLUŽBA V NAŠEJ OBCI

V mesiaci február sme vás informovali o získaní dotácie z Úradu vlády Slovenskej republiky ako sprostredkovateľského orgánu pre operačný program Slovensko, ktorý Obci Valaská schválil Žiadosť o nenávratný finančný príspevok pre projekt s názvom „Zriadenie Miestnej a občianskej preventívnej služby v obci Valaská (MOPS)“. Zámerom projektu je podpora systematického poskytovania sociálnych a asistenčných služieb v obciach s prítomnosťou MRK zameraných na zvýšenie zamestnanosti ľudí. V súlade so Zmluvou o poskytnutí nenávratného finančného príspevku budú obci počas obdobia od 01. 04. 2024 – do 01. 09. 2026 poskytované finančné prostriedky na činnosť štyroch členov miestnej občianskej a poriadkovej služby. Občianske hliadky, ktoré môžete v našej obci na pochôdkach stretnúť, pracujú vo dvojiciach a striedajú sa v dvoch zmenách. Členovia miestnej občianskej poriadkovej služby budú poskytovať svoje služby vo viacerých oblastiach: udržiavanie verejného poriadku, ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi, ochrana životného prostredia, eliminácia páchania protispoločenských konaní, či prevencia konfliktu, kde budú nápomocní členom policajného zboru pri riešení konfliktných situácií v obci.

Veríme, že aj naša miestna občianska a poriadková služba bude mať pozitívny vplyv na život v našej obci.

Mgr. Peter Jenča
starosta obce

Financovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

Ako sme volili v prvom kole prezidenta SR, 23. marec 2024

	Okrsek 1.	Okrsek 2.	Okrsek 3.	Okrsek 4.
Počet voličov:	591	438	253	104
Patrik Dubovský, Mgr. PhD.	1	-	-	-
Krisztián Forró	-	-	1	-
Štefan Harabin, JUDr.	70	64	23	14
Ivan Korčok, Ing.	196	126	104	32
Marian Kotleba, Ing. Mgr.	5	3	8	1
Ján Kubiš, Dr. h. c. Ing.	14	5	6	3
Igor Matovič, Mgr.	7	1	1	3
Milan Náhlik, Mgr.	1	-	-	-
Peter Pellegrini, Ing.	296	232	110	51

Druhé kolo volieb prezidenta SR, 6. apríl 2024

Počet voličov:	656	557	274	130
Ivan Korčok, Ing.	229	177	119	47
Peter Pellegrini, Ing.	427	380	155	83

Informácia o ukončení stavebnej akcie

Projektová príprava a samotná realizácia stavebnej akcie zabezpečovanej obcou Valaská „Chodník pozdĺž cesty I/72 Valaská – Piesok“ predstavovala necelé 4 roky. Okrem zabezpečenia projektovej dokumentácie, ktorú vypracovala Ing. Anna Brašňová, boli potrebné aj všetky potrebné vyjadrenia správcov inžinierskych sietí, technickej inšpekcie, inšpektorátu práce, OÚ životného prostredia v Brezne, OÚ Banská Bystrica, odbor CDaPK, Správcu cesty I/72 SSC IV SC Banská Bystrica, StVS, a. s., Banská Bystrica a Špeciálneho stavebného úradu mesta Brezna, ktorý vydal na stavbu stavebné povolenie.

V minulom roku prebehlo verejné obstarávanie na zhotoviteľa stavby, kde sa úspešným uchádzačom stala stavebná firma LT development, s. r. o., Topoľčany, ktorá dielo v celkovej hodnote 165 317 eur úspešne zrealizovala.

V roku 2024 sme zabezpečili geodetické zameranie stavebného diela, revízie správy a všetky doklady potrebné k povoleniu na užívanie stavby. Dňa 18. marca 2024 Mesto Brezna – Špeciálny stavebný úrad, vydal kolaudačné rozhodnutie na užívanie stavby.

Chodník pozdĺž cesty I/72 v obci Valaská v šírke 1,5 m a celkovej dĺžke 723,69 m, realizovaný z betónovej zámkovej dlažby, ohraničený betónovými parkovými obrubníkmi, palisádami, bezpečnostným zábradlím, opatrený novým prechodom pre chodcov a zrekonštruovaným osvetlením, výrazne zlepšuje bezpečnosť chodcov prechádzajúcich pozdĺž cesty I/72. Nech teda slúži občanom Valaskej.

Ján Bystriansky
Referát výstavby a ÚPN

MONTÁŽ FOTOVOLTICKÝCH PANELOV

Vzhľadom na narastajúci počet záujemcov o montáž fotovoltaických panelov na svojich nehnuteľnostiach dávame do pozornosti nasledovné:

Podľa stavebného zákona pre účely konania podľa stavebného zákona je potrebné rozlišovať medzi inštaláciami fotovoltaických zariadení, ktoré majú charakter elektrárne a medzi fotovoltaickými zariadeniami, ktoré nemajú charakter elektrárne, pretože sú integrovanou súčasťou stavby prispievajúcou k zlepšeniu jej energetickej bilancie.

Fotovoltaická elektráreň (FVE)

Pod pojmom fotovoltaická elektráreň rozumieme zariadenie, ktoré slúži primárne na výrobu elektriny dodávanej do distribučnej sústavy a zvyčajne sa umiestňuje na strešnej konštrukcii alebo na obvodovom plášti budovy. Fotovoltaická elektráreň je novou prevádzkou výrobného charakteru a ako výrobný produkt sa odvádza do verejnej energetickej siete nezávisle na prevádzke pôvod-

nej stavby. Umiestnenie takejto elektrárne v podstate mení a rozširuje účel užívania stavby, takéto zmeny sú prípustné len po ohlásení stavebnému úradu. Ak sa však jedná o zmenu v užívaní stavby, ktorá je spojená so zmenou stavby, je potrebné stavebné povolenie, ktoré sa prerokuje v stavebnom konaní a následne sa vykoná kolaudácia.

Fotovoltaické zariadenie (FVZ)

Fotovoltaickým zariadením rozumieme zariadenie na výrobu elektrickej energie, najčastejšie umiestnené na strešnej konštrukcii alebo obvodovom plášti stavby, ktorého výkon je vyvedený do vlastnej elektroinštalácie stavby. Osadením takéhoto fotovoltaického zariadenia sa nemení účel užívania stavby, a preto, ak sa podstatne nemení vzhľad stavby, nezasahuje sa do nosných konštrukcií a nemení sa spôsob užívania stavby, je postačujúce ohlásenie stavebnému úradu.

Jaroslav Petko

Obchodná verejná súťaž Nebytový priestor – Námestie 1. mája 459

Obec Valaská ponúka na prenájom nebytový priestor v centre obce Valaská. Nebytový priestor má výmeru 87 m². Podrobné informácie ohľadom podmienok súťaže nájdete na webovom sídle obce na elektronickej tabuli.

Mgr. Alena Neuzerová

Obchodná verejná súťaž Denné centrum – Detičkáreň pri parku

Obec Valaská ponúka na prenájom Denné centrum – Detičkáreň pri parku prostredníctvom obchodnej verejnej súťaže. Kompletne vybavené centrum ponúka veľa zábavy pre našich najmenších. Súčasťou sú certifikované detské prvky ako napríklad detské interiérové ihrisko, guľčkový bazén so šmyčkávkou, detský nábytok, prebaľovací pult, rôzne edukačné a interaktívne hračky.

Podrobné informácie ohľadom podmienok súťaže nájdete na webovom sídle obce na elektronickej tabuli.

Mgr. Alena Neuzerová

TECHNICKÉ SLUŽBY VALASKÁ INFORMUJÚ

S príchodom oteplenia sme začali s jarným upratovaním. Pomocou pracovného stroja GEHL s metlou sme vyčistili cestné komunikácie od posypového štrku. Okraje ciest spolu s chodníkmi a priestormi, kam sa stroj nedostal, priebežne zametajú a dočisťujú pracovníci TS spolu s aktivačnými pracovníkmi. Spolu so záhradnými prácami vzniká množstvo biologicky rozložiteľného odpadu (konárov, listov a pod.), ktoré pracovníci TS kaž-

dý týždeň v pondelok odvážajú. Pracovníci údržby a výstavby čistia odtokové žlaby, odstraňujú staré nevyužívané sušiaci a rôzne oceľové konštrukcie hojdačiek a pracherov. Robíme to za účelom skrášlenia verejného priestranstva a urýchlenia kosenia, s ktorým sme už v týchto dňoch začali. Okrem každodennej údržby verejného priestranstva naši pracovníci uskutočňujú stavebné práce na miestach, kde budú umiestnené nové kontaj-

nerové stojiská. Samozrejme sa snažíme vyhovieť čo možno najväčšiemu počtu podnetov od Valašťanov a obyvateľov z okolitých obcí, či už sú to rôzne údržbárske práce alebo prenájom plošiny a krta na čistenie kanalizácie a prenájom vozidla na odvoz rôznych odpadov a starých

nábytkov. Veľa práce máme aj s odstraňovaním nahromadeného odpadu v blízkosti kontajnerov, ktorý nám smetiari pri vývoze nezoberú, a tým ostáva jeho likvidácia na nás.

*Ing. Marcinek
riaditeľ TS*

Detské ihrisko v materskej časti obce Valaská

Pred dvoma mesiacmi prebehla diskusia na FCB stránke obce Valaská o detských ihriskách nachádzajúcich sa v našej obci. Takéto jedno ihrisko máme aj v starej Valaskej s určitými hracími prvkami a hlavne s dvoma altánkami, kde sa môžu rodičia schovať pre slnkom, prípadne drobným mrholením. Odporúčam vám sa ísť pozrieť na tieto prístrešky, v akom úbohom stave sa nachádzajú. Stoly dorezané, pokreslené, polámané, drevené latky vykopnuté a tabule s upozornením na dodržiavanie čistoty a poriadku strhnuté. Technické služby Valaská pravidelne chodia tieto škody spôsobené našimi vandalmi opravovať. Niektorí návštevníci tohto ihriska si tieto veci zriadené obcou nevedia vážiť a úmysel-

ne ich poškodzujú. Čerešničkou na torte je skutočnosť, že za tým vzdialenejším altánkom od cesty sú schopní vykonávať aj veľkú potrebu. Z tohto dôvodu obec bola nútená zabezpečiť kamerový systém do tohto objektu, dúfajúc, že sa tieto návykové zlozvyky nebudú opakovať, nakoľko budú vinníci zachytení na kamerovom zázname. Treba už len veriť, že finančné prostriedky na kamerový systém neboli zbytočne vynaložené.

Martin Krupa

ZŠ J. Simana si uctila oslobodenie obce

Dňa 6. 3. 2024 sa žiaci 6. ročníka zúčastnili Matičného pochodu k pamätníku padlým rumunským vojakom na Hnusnom. Na námestí si pre prítomných pripravili program a povedali nám, ako prebiehali oslobodzovacie boje a následne sme sa všetci presunuli na Hnusné, kde prebehol pietny akt. Každý jeden účastník dostal sladkosť, účastnícky list od predsedu MO MS Valaská a aj vďaka krásnemu slnečnému počasiu sme spoločne prežili krásny čas. Aj takto si naša škola aktívnym spôsobom pripomenula 79. výročie oslobodenia našej obce.

Zároveň chcem veľmi pekne poďakovať starostovi obce Valaská za jeho aktívny prístup a DHZ Valaská za pomoc pri organizácii Matičného pochodu k pamätníku padlým rumunským vojakom na Hnusnom, menovite Martinovi Krupovi, s ktorým každoročne chodím upravovať pamätník.

PaedDr. Matúš Magera

Milí čitatelia hlásnika!

Dostala som pozvánku na stretnutie učiteľov z našej ZŠ pri príležitosti Dňa učiteľov. Veľmi som sa potešila, že sa stretnem s mojimi bývalými kolegami a zaspomíname si na obdobie, keď som tam pracovala. Na tie roky rada spomínam. Nie preto, že som ešte bola mladšia, ale preto, že som si vo svojom aktívnom živote vybrala profesiu učiteľky, ktorú som s láskou a radosťou vykonávala. Je šťastím pre človeka, keď si vyberie vo svojom živote prácu, ktorá ho naplňuje. To je aj môj prípad. Len neviem pochopiť s odstupom času, ako som to mohla zvládnuť ako telocvikárka. Lyžiarske výcviky, turistika, gymnastika, atletika, športové hry. Z gymnastiky si dnes trúfne ešte na cvičenie na kruhoch, ktoré som mala rada, aj turistike som ostala verná a lyžovaniu. Ale ako sa hovorí, tam ZHORA dostaneme vždy toľko sily, aby sme aj ťažšie situácie zvládli, ak žijeme čestne. Aj predmet ETICKÁ VÝCHOVA ma naplňal a mohla som si so žiakmi na príkladoch zo života pohovoriť o tom, čo je v živote človeka skutočne dôležité, ako žiť, aby sme boli spokojní a šťastní. Samozrejme byť čestní, vzájomne si nezištne pomáhať, byť spravodliví, priateľskí, úprimní, žiť s láskou v srdci. Aj pre tieto vlastnosti si vážim Jána Amosa Komenského a je v mojom srdci akosi srdcovkou už od štúdia na Strednej pedagogickej škole v Turčianskych Tepliciach pre učiteľky MŠ, kde sme sa o ňom učili a stal sa mojím vzorom. O Komenskom sme na speváckom zbere nacvičili aj dve krásne zborové skladby, ktoré by som rada dala do pozornosti našej ZUŠ, možno by sa ich aj naučili so speváckym zborom a v budúcnosti zaspievali ku Dňu učiteľov. Neskôr ma Ján Amos Komenský sprevádzal aj na Pedagogickej fakulte v B. B. a následne v zamestnaní, kde som pracovala najskôr na oddelení športu v Dome pionierov a mládeže v Brezne, neskôr ako skupinová vedúca ešte na dolnej škole vo Valaskej, potom na hornej, v tunajšej ZŠ. Nebolo pre mňa učiteľské miesto, až neskôr, po totalite, som konečne pracovala ako učiteľka telocviku a potom aj ETV. V našej ZŠ pribudlo už mnoho mladých učiteľov. V dnešnej dobe to učí-

telia nemajú jednoduché. Želám všetkým pedagógom a zamestnancom školy, aby sa im darilo. Veľa krásneho prežívania v škole, aj vo svojom súkromnom živote. Veľa lásky, odvahy a sily, vzájomného porozumenia. Vnímam, že sa našej škole darí, aj vďaka im, učiteľom, vedeniu školy, za mestnancom, tiež prístupu obecného úradu so snahou pomôcť škole. Ešte k tej básni. Sú v nej uvedené aj niektoré diela Jána Amosa Komenského, ktorých názvy mi pomohli dotvoriť báseň.

*So želaním všetkého dobrého pre všetkých
Mária Pacerová*

KU DŇU UČITEĽOV

Slávnostná nálada.
Spomíname na teba.
Učiteľ národov,
Ján Amos Komenský.
Čo by si povedal
na náš systém školský?

Vedomosti mnohých smerov
povýšené nad mravy.
V školách nános cudzích vplyvov,
čo sa k nám veľmi nehodí.
Humanizácia školstva
vzišla z tvojich koreňov.
Všenáprava ľudstva.
Klenot zapadnutý prachom.
Vráťme sa k odkazom
našich vzácných predkov
a škola bude opäť hrou,
učiteľ tým, čím má byť,
váženou osobou.
Sme národ šporovlivý,
tak neplytvajme peniazmi.
Sme národ usilovný,
no neplytvajme silami.
Sme národ vzdelaný,
neplytvajme ani slovami.
Aj plytvanie s časom sa nevypláca.
Na pravde sa však nezakladá
tvrdenie skeptikov:
neplytvajte láskou.
Láskou sa nedá plytvať.
Čím viac jej dáš,
tým viac sa ti dostáva.
Láska je večná,
nemá dna.
Len ten, kto sebecky miluje,
je prázdny.

Kráľovnú medzi citmi nespozná,
aj keď po nej túži.
Možno sa mu raz podarí
svoje srdce Láске otvoriť.
A potom mu dôjde
aj pravda o pomoci,
že človek človekom sa stáva,
keď nemyslí len na seba.
Učiteľ nie je sebecký,
preto sa ním stal.
Dáva z presvedčenia
a dáva rád.
Pomáha deťom hľadať
v Labyrinte sveta raj srdca.
Je záhradníkom v ich dušiach.
Deti sú ako jeho kvety.
Pleje a polieva, usmerňuje, hľadá.
A keď im burina prerastá cez
hlavu,
poprosí Lásku o radu.
Aby rozprestrela
nad ich hlavami svoje nežné krídla
a učiteľ, možno po stýkrát
sa trpezlivo sklóni,
zoberie za ruku
a vedie cez úskalía
ku bráne Poznania,
kde na ne čaká Život.
Preberie od neho deti,
tie jeho pestré kvety,
ktorým dával srdce na dlani.
S úsmevom na tvári
a so slzou v oku im zažela,
aby na poliach Života obstáli.

M. Pacerová

Návšteva u pani prezidentky Zuzany Čaputovej

Sme žiaci 8. B triedy v ZŠ J. Simana. V mesiaci február a marec sme sa spolu s našou pani učiteľkou Denisou Maťovčíkovou zapojili do projektu Deti spolu za zmenu, ktorý viedli lektorky Katka Bolfová a Lucka Rossová v spolupráci s agentúrou Slovak business agency. Tento projekt podnecuje deti zmeniť niečo vo svojom okolí, ale i medzi sebou. Dlhو sme sa zamýšľali, čo prinesie najväčší ošoh nám alebo našej škole. Opraviť dvere na WC? Vysadiť okolo školy kríky?

dentku, Zuzanu Čaputovú. Počas existencie Slovenskej republiky bola prvou ženskou hlavou štátu a je možné, že i poslednou. Doba jej mandátu čoskoro vyprší, preto sme si zaumienili, že sa s ňou musíme stoj čo stoj stretnúť.

V hlavách nám vírili ďalšie otázky. Ako ju kontaktovať? Stihneme to do konca marca? Odpíše nám? Bude mať na nás čas? Ako sa dopravíme do Bratislavy? Vystačia nám financie? A mnoho iných otázok. A tak sme to predsa len

lária prezidenta SR a dúfali, že nám odpíšu. Odpoveď prišla. A bola pozitívna. Náš sen sa stal skutočnosťou. A keďže cesta do Bratislavy je finančne náročná, podelili sme sa o tento zážitok aj s ostatnými žiakmi, ktorí zaplnili prázdne miesta v autobuse a mali možnosť zažiť všetko spolu s nami. Patrí im veľké ďakujeme. Návšteva Prezidentského paláca bola jedinečná, niekomu sa nepodarí vstúpiť doň ani raz za život. Prešli sme bezpečnostnou kontrolou, neskôr sa nás ujala pani, ktorá nás počas celej prehliadky sprevádzala. V jednom zo salónikov paláca nás privítala pani prezidentka, ktorá má stále nabitý program. V krátkom rozhovore sa dozvedela niečo o našom projekte a popriala nám do ďalších dní a projektov veľa úspechov. Odovzdali sme jej malé darčeky, za ktoré chceme poďakovať pani riaditeľke ZŠ J. Simana a Obecnému úradu vo Valaskej. Po stretnutí s pani prezidentkou sme pokračovali v prehliadke paláca. Naše kroky viedli ďalej na Bratislavský hrad a potom sme si oddýchli a najedli sa pri Dunaji, niektorí si kúpili rôzne predmety a darčeky. Stretnutie v nás zanechalo hlbokú stopu a sme radi, že sme celý výlet do Bratislavy mohli absolvovať. Nikdy naň nezabudneme.

Počas prípravy na všetky aktivity spojené s návštevou Bratislavy nás Lucka a Katka pravidelne navštevovali, spolu sme prežili nezabudnuteľné chvíle, stali sa

z nás kamarátmi, samozrejme, že sme ich rešpektovali. Pri našich stretnutiach sme upevňovali vzťahy v triede, venovali sa rôznym spoločným aktivitám a samozrejme – plánovali. Učili sme sa navzájom počúvať, prijímať spoločné rozhodnutia, kooperovať. Veľmi sa nám páčila stavba špagetovej veže (nie všetkým sa to podarilo), stavba veže z predmetov v triede, vyjadrenie emócií pomocou rôznych kariet, obliekanie niekoľkých vrstiev oblečenia. Všetko to ubehlo veľmi rýchlo. Snáď sa z nás stali i lepší ľudia a posilnili sme vzťahy v triede i kooperáciu medzi sebou. Veríme, že sa s našimi lektorkami v budúcnosti ešte niekedy stretne.

*PaedDr. Denisa Maťovčíková
a žiaci 8. B triedy*

Zostrojíte lavičku? Nie sú nám ľahostajné ani veci okolo nás, ale pre náš vek je charakteristická túžba po zážitkoch a niečom neznámom, na čo budeme roky spomínať. A tak sa nám v hlavách zrodil nápad, že navštívime našu prez-

skúsili. Podrobne sme naplánovali náš pobyt v Bratislave, rozdelili sme si úlohy, napísali sme pani prezidentke mail, všetko sme vybavili, zabezpečili a snívali o tom, že sa náš sen splní. S napätím sme čakali každý deň na mail z Kance-

Vyjadrenia žiakov z návštevy u pani prezidentky

Maroš Beraxa: Bol to zatiaľ najlepší výlet v ZŠ, nachádzali sme sa v novom prostredí, mali sme super výhľady, videli sme palác a prezidentku SR, máme kopec spomienok. Mrzí ma, že pani prezidentka nám venovala len 15 minút, ale chápem to, má nabitý program. V oddychovej zóne boli pre mňa nudné obchody.

Tereza Cibulová: Veľmi sa mi páčilo v Prezidentskom paláci, bol to super zážitok, stretnúť sa s pani prezidentkou. Najviac sa mi ale páčili izby a hlavne to, ako starodávne boli zariadené. Od Bratislavského hradu som čakala viac, takže som bola celkom sklamaná, lebo tam nebolo poriadne nič. Cesta peši do Eurovevy cez mesto sa mi tiež páčila. Bratislava je krásne mesto. Kúpila som si nejaké oblečenie. Z autobusu mám tiež veľa zážitkov.

Dorota Hrebíčková: Prekvapilo ma, že nám pani prezidentka odpísala, len som kúsok sklamaná, že som sa s ňou nemohla samostatne odfoťiť. Veľmi sa mi páčilo celé mesto, no hlavne Prezidentský palác a Eurovea pri Dunaji. Bol to super zážitok, pretože som naposledy bola v Bratislave pred 5 rokmi a určite si to chcem zopakovať. V Prezidentskom paláci boli tiež pekné toalety a mali tam veľké zrkadlá.

Lukáš Trebuľa: Som sklamaný, že nemám sólo fotku s prezidentkou. Na Bratislavskom hrade nebolo nič zaujímavé. Páčil sa mi palác a Eurovea.

Matej Šuník: Nemohol som uveriť, že sa to podarilo, keď cesta do Bratislavy je taká drahá. Keď sme videli prezidentku, nemohol som tomu uveriť. Historické budovy v Bratislave boli veľmi

zaujímavé a páčili sa mi. V Prezidentskom paláci boli zaujímavé vázy.

Tereza Kováčiková: Bolo veľmi prekvapivé, že sa to podarilo. Palác bol veľmi pekný a zaujímavý, mal pekné lustre. Cesta do Eurovevy bola pútavá, videli sme mesto, veľa áut, Dunaj, lode a veľa iných vecí. V Eurovevi mali dobré jedlo.

Simona Fašková: Som veľmi rada, že sa nám podarilo tento výlet zorganizovať. Dosť sa mi páčilo v Prezidentskom paláci a potešilo ma, že sme sa stretli s pani prezidentkou. Sklamal ma hrad, ale bol odtiaľ pekný výhľad.

Samuel Sidor: Veľmi ma prekvapilo, že sa tento výlet podaril a ešte viacej, že sa nám náš spontánny nápad splnil a videli sme hlavu štátu naživo. Výlet hodnotím ako vynikajúci a dúfam, že ešte na podobný pôjdeme.

Lea Škvarková: Neverila som, že sa nám tento výlet podarí a že pôjdeme do Bratislavy. Odchádzali sme skoro ráno a na benzínke sme si aj zatancovali. Najviac ma zaujalo stretnutie s pani prezidentkou, ale sklamalo ma, že sme sa s ňou nemohli odfoťiť po jednom a hrad, v ktorom nič nebolo. Ale záživné z hradu bolo aspoň to, že sme sa v ňom stratili.

Exkurzia žiakov do ČOV Brezno

Pri príležitosti Svetového dňa vody /22. 3./ sme zrealizovali exkurziu do Čističky odpadových vôd v Brezne. Pre žiakov to bola nová skú-

senosť, ale hlavne teoretické vedomosti, ktoré sa naučili v škole na hodine chémie, si mohli upevniť v praktickom poznávaní. Pekným prekvapením pre nich boli darčeky, ktoré dostali na konci exkurzie. A ako nám bolo? Môžete si teraz prečítať od účastníčky exkurzie Lindy Baliakovej /VII. A/:

„Dňa 13. 4. sa uskutočnila exkurzia do ČOV v Brezne pre žiakov 7. A triedy, odišli sme po tretej hodine. Keď sme prišli do ČOV, hneď prišlo aj auto na fekálie, takže sme videli aj celý proces odstraňovania nečistôt, ktorý trvá 14 dní. V druhom zo štyroch procesov čistenia sme našli živú žabku a pán ju odtiaľ dostal. Museli sme si dávať pozor pri prechádzaní popri nádržiach, lebo daktoré boli hlboké až osem metrov. Mohli sme si pozrieť aj vnútorné priestory budov. Sice sme si mysleli, že čistenie odpadovej vody je jednoduché, ale po tejto exkurzii sme zmenili názor. Po šiestej hodine sme sa vrátili do školy.“

Ďakujeme za veľmi zaujímavý a pútavý výklad vedúceho prevádzky kanalizácie ČOV Brezno Pavla Štulrajtera.

PaedDr. Matúš Magera
učiteľ chémie

Literárny kvíz v ŠKD

V stredu 20. 3. 2024 si žiaci zo ŠKD Zebra vyskúšali svoje vedomosti v literárnom kvíze.

Stretli sme sa v školskej jedálni, kde sa žiaci rozdelili do piatich družstiev podľa oddelení. Najskôr sa súťažiaci započúvali do krátkeho úryvku od Kristy Bendovej „Fricko začína žiť“. Neskôr každé družstvo dostalo pracovný list s rôznymi úlohami. Súťažiaci pracovali s textom a odpovedali na rôzne otázky. Mali nakresliť veci, ktoré majú doma na policičke a museli sa popasovať s tajničkou. Každé družstvo dostalo puzzle, ktoré bolo treba poskladať, nalepiť a napísať názov rozprávky.

Kvíz preveril pozornosť, sústredenosť a vedomosti súťažiacich. Víťazným družstvom sa stalo 4. oddelenie p. vychovávateľky Mišky. Každý súťažiaci dostal sladkú odmenu. Víťazi si odniesli vecné ceny, ktoré spoločne využijú na oddelení.

Ďakujem deťom za ich usilovnosť a verím, že sa „zamilujú“ do čítania kníh, lebo čítať knihy sa oplatí. Knihy nás nikdy nezradia.

Mgr. Mariana O'Hagan

Zo života materskej školy

KDE BOLO, TAM BOLO...

Mesiac marec je tradične venovaný knihám a inak tomu nebolo ani tento rok. Preto sme sa snažili v našej materskej škole venovať čo najviac času práve knihám. Dôležité však je, že nielen počas tohto obdobia, ale vždy, či už počas aktivít v materskej škole alebo doma, je kniha veľkým pomocníkom. Prostredníctvom rozprávok sa deti učia poznávať dobro a zlo, rôzne ľudské vlastnosti, ako riešiť ťažšie situácie, rozvíjajú si fantáziu, predstavivosť a hravosť, rečové a jazykové schopnosti. Naši predškólači si budovali kladný vzťah ku knihám a čítaniu, učili sa pochopiť ich význam, ako správne zaobchádzať s knihou, oboznámili sa s pojmami „autor“ a „ilustrátor“, rôznymi aktivitami sa u nich rozvíjala predčitateľská gramotnosť. Deti si z domu priniesli svoje obľúbené knihy, z ktorých sme im celý mesiac čítali.

Kedže v našej obci sa nachádza knižnica A. A. Baníka, rodáka z Valaskej, kultúrneho historika, filológa, archivára, bibliotekára a správcu Slovenskej národnej knižnice (SNK) v Martine, tak sme v jeden marcový deň, na pozvanie pani knihovníčky Morovej, knižnicu navštívili. Pani Morová si pre deti pripravila zaujímavý program. Najprv deti oboznámila, akú funkciu plní knižnica. Potom sa deti, prostredníctvom obrázkov a rozprávania dozvedeli, odkiaľ kniha pochádza, ako vzniká a z akého materiálu je vyrobená. Deti sa mohli poprechádzať okolo políc, na ktorých bolo množstvo kníh, a taktiež si mohli v knižkách listovať. S pani Morovou deti viedli diskusiu na tému: Moja obľúbená rozprávka, rozprávali o tom, ktoré postavy majú z kníh najradšej a prečo. Zahrali sa na hádanky, pričom napodobňovali svoju obľúbenú postavu a ostatné deti museli uhádnuť, koho predstavujú. Pre deti veľmi zaujímavou aktivitou bolo vymýšľanie vlastnej rozprávky. A tak pani Morová začala: „Kde bolo, tam bolo...“ Úlohou detí bolo postupne vymýšľať dej rozprávky a nakoniec vznikla rozprávka o siedmich

kozliatkach, ktoré boli samé v chalúpkach a postupne ich prišli navštíviť rôzni zvierací kamaráti. Na záver si deti mohli podľa vlastnej fantázie vyfarbiť obrázok, ktorý si zobrali so sebou, ako pamiatku na skvelo strávené dopoludnie v obecnej knižnici.

„Ak chcete, aby boli vaše deti inteligentné, čítajte im rozprávky.

Ak chcete, aby boli vaše deti viac inteligentné, čítajte im viac rozprávok.“

Albert Einstein

Bc. Simona Straková

MÁM BÁSNIČKU NA JAZYČKU

Deti dlhodobo v priebehu dochádzky do materskej školy získavajú s textami rôznych literárnych žánrov skúsenosti. Jednou z takýchto skúseností je aj základné rozlíšenie medzi poéziou a prózou, a to v podobe, že deti vnímajú a vedú primerane vysvetliť rozdiel medzi básničkou a rozprávkou, bajkou, či iným literárnym útvarom. Potrebnú úroveň skúseností deti získavajú v typických činnostiach s textami poetického a prozaického žánru, pričom vnímajú ich melódiu, rytmus, rýmy. Lahko sa učia básničky, rady recitujú, páčia sa im rýmy.

Práve túto skúsenosť využívame každý rok v mesiaci marec a usporadúvame v materskej škole súťaž v prednese poézie a prózy. Najskôr sa uskutočnia triedne kolá a pani učiteľky spolu s deťmi vyberú tie, ktoré budú danú triedu reprezentovať na celoškolskom kole. Nebolo tomu inak ani tohto roku. Každý rok je spretý rozprávkou, príbehom alebo dokonca divadielkom v podaní pani učiteľiek. Tohto roku materskú školu navštívil Harry Potter, hlavná postava fantasy kníh. Študent zo známej čarodejníckej Rokfortskej univerzity. Prišiel aj so svojou priateľkou Hermionou a riaditeľom strednej školy Dumbledorom, ktorí prišli povzbudiť našich súťažiacich. Deti boli priamo vtiahnuté do

deja rozprávky Harry Potter a zažili s ním a s Hermionou veselú situáciu. Vypočuli si prednes poézie v podaní našich detí a spolu s riaditeľom školy odovzdali recitujúcim diplomy a sladkú odmenu. Sám pán riaditeľ vyslovil svoje poďakovanie všetkým účinkujúcim a zaprial im veľa úspechov v živote a vyslovil pranie, že tí najlepší sa určite stretnú na ich čarodějnickej škole. Deti odmenili všetkých veľkým potleskom.

Víťazka celoškolského kola v prednese poézie a prózy Viktorka Vaníková, gratulujeme.

U NÁS TAKÁ OBYČAJ

Nový jar prichádza každoročne, neraz však musí vybojovať tuhý boj s odchádzajúcou zimou. Keď zvíťazí, rozospieva milióny pukov, kvetov a vtákov. Roztopí snehy a naplní vodou korytá riek i potokov. V jarnom období zvyky a obyčaje mali pozitívne ovplyvniť očakávané zmeny v prírode. V slovenskom zvykosloví je to predovšetkým vynášanie Moreny. Od stredoveku nosili ľudia po slovenských dedinách figurínu ženy, Morenu, ktorú zapálili a hodili do vody. Verili, že vyženú z obce choroby, smrť a urýchlia odchod zimy. „V pôstnom období vynikalo niekoľko dní, s ktorými sú späté významné obrady. Záznam z roku 1802 naznačuje, že aj vo Valaskej bol známy zvyk vynášania smrti – Moreny, Marieny na Smrtnú nedeľu, keď mládež za veľkého křiku a hľuku nosí z domu do domu zo slamy urobenú a handrami zabalenú figurínu, ktorú za účasti početného obecnstva zhodí z mosta do Hrona“ (Monografia obce Valaská). V tejto tradícii pokračujeme aj my v našej MŠ. Predškóláci si pripravili obrad vynášania Moreny v našej

obci v deň jarnej rovnodennosti, 20. 03. 2024. Na túto slávnosť sme prostredníctvom miestneho rozhlasu pozvali všetkých priaznivcov materskej školy. A bolo ich veru dosť, prišli rodičia, starí rodičia, ale aj žiaci OUI vo Valaskej a mnohí obyvatelia našej obce, ktorým záleží na našich deťoch a miestnych tradíciách, ďakujeme. Poďakovanie patrí aj všetkým účinkujúcim a pani učiteľkám.

Záver obradu patrilo Morene, s ktorou sa deti rozlúčili spevom, tancom a rečňovankou.

Zimu, zimu odnesieme, teplo, teplo prinesieme.

Heš, zima, heš, chod' od nás preč.

Hoj, Morena, hoj!

Hopsasa, tralala, Vesna zimu vyhnala.

SVETOVÝ DEŇ VODY

Oslavuje sa od roku 1993. OSN vyhlásilo tento deň na pripomenutie si dôležitosti vody pre celú našu planétu. Tohtoročnou témou Svetového

dňa vody bola: Voda pre mier. Naším cieľom bolo pozornosť zamerať na zásadnú úlohu, ktorú voda zohráva v stabilite a prosperite sveta. Aj my sme sa tejto téme venovali. Dňa 22. marca sme v našej materskej škole realizovali edukačnú aktivitu pod názvom: Putovanie vodných kvapiek. Začali sme krátkou prezentáciou o vode, jej význame pre náš život a dôležitosti jej šetrenia. Púťavou formou o kvapkách sa deti oboznámili s významom a kolobehom vody na Zemi. O tom, kde všade v prírode sa nachádza, aké má podoby, ale aj o nebezpečenstve jej znečistenia človekom. Deti vytvorili plagát kolobehu vody v prírode, hrali sa na malých rybárov a tiež vypracovali pracovné listy k danej téme, rôznymi výtvarnými technikami si každé dieťa vyrobilo svoju kvapku vody a jednu spoločnú na školskom dvore. Aj týmto dňom sme sa opäť presvedčili, že "voda je život" a nevyhnutne patrí k našej každodennej existencii.

VEĽKÁ NOC V MATERSKEJ ŠKOLE

Veľkonočné obrady vo Valaskej sa začínajú na Zelený štvrtok zaviazaním kostolných zvonov. Toto nie je pre naše deti nová informácia, pretože im tradíciu Veľkej noci v našej obci približujeme prostredníctvom rozprávania, prezeraním dobových fotografií, ale aj tých súčasných. Deti vedia, že vajce je symbolom jari, života, nového začiatku. Pred Veľkou nocou si rôznymi technikami vyzdobili vyfúknuté vajcia. Niekedy v minulosti nebolo toľko možností a techník na vyfarbovanie vajčiek, ale sa farbili tým, čo ponúkala príroda, napríklad aj také obyčajné cibulové šupky, kôra stromov, slama, orechové listy, bylinky, mladá tráva a iné prírodné materiály.

K Veľkej noci neodmysliteľne patrí šibačka a polievačka na Veľkonočný pondelok. Dievky sa na ňu veľmi tešili a chlapci ešte viac, pretože si vykúpali bohatú výslužku. Voda zohrávala vo veľkonočných zvykoch dôležitú úlohu, ľudia sa chodili kúpať do potoka, do vody vodili aj dobytky, upratoval sa celý dom. Na Veľkú noc chlapci polievali dievčatá vodou z potoka alebo zo studne. Na niektorých dedinách sa táto tradícia dodržiava ešte aj dnes. Korbáč si uplietli z vrbového prútia a mal dĺžku od pol metra do dvoch metrov. Každá vyšibaná dievčina uviazala kúpačovi na korbáč farebnú stuhu. Šibaním sa sila jarných prúťikov mala preniesť na dievčence a zabezpečiť im svižnosť, rezkosť, ohybnosť a zdravie.

Nezabúdame ani na posolstvo Veľkej noci. Je to radostná správa o vzkriesení Ježiša Krista z mŕtvych, ktorý zvíťazil nad smrťou a ponúka nám nádej na večný život. Toto posolstvo nám pripomína, že ak dôverujeme v Ježiša a nasledujeme jeho učenie, môžeme byť oslobodení od našich hriechov a dosiahnuť večnú spásu. Okrem toho, že Veľká noc najväčším kresťanským sviatkom, jej oslavy sú spojené aj s pohanskými rituálmi víťania jari a oslavami hojnosti, úrody a zdravia.

O PALCULIENKE

Aby sme deťom spestrili pobyt v materskej škole, prišli ich navštíviť herci Divadla Theátrum so svojím predstavením Palculienka. Prežili sme príbeh so šťastným koncom, svadbu Palculienky a motýľa Cypriána. Deti mali z predstavenia radosť a krásny zážitok.

Mgr. Iveta Babčanová, riaditeľka MŠ

Zápis detí do materskej školy na školský rok 2024/2025

Materská škola, Švermova 8, Valaská, oznamuje rodičom, že zápis do materskej školy na školský rok 2024/2025 sa uskutoční podľa nasledovných pokynov:

1. Žiadosti na prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie na školský rok 2024/2025 sa budú podávať od 01. mája 2024 do 31. mája 2024 s tým, že:
2. podávanie žiadostí o prijatie dieťaťa na školský rok 2024/25 sa bude organizovať aj za osobnej prítomnosti detí dňa 22.05.2024 o 10,00 hod. v materskej škole. Rodičia, ktorí sa zápisu nemôžu zúčastniť, môžu žiadosť o prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie odovzdať prostredníctvom mailovej komunikácie. Elektronickú žiadosť je potrebné zaslať na mailovú adresu: mskolka@sanynet.sk.
3. Rodičia si môžu vyzdvihnúť žiadosť o prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie v materskej škole v dňoch od 02.05.2024 do 12.05.2024 v čase od 10,00 hod. do 12,00 hod. Vypísanú a podpísanú žiadosť doručia rodičia do rúk riaditeľky MŠ najneskôr dňa 31.05.2024 do 12,00 hod.
4. Žiadosť o prijatie dieťaťa do MŠ bude uverejnená na webovej a FB stránke materskej školy.
5. Žiadosť musí byť podpísaná obidvomi rodičmi a potvrdená všeobecným detským lekárom.
6. Ak pôjde o prijatie dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, bude sa vyžadovať predloženie vyjadrenia príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast.
7. Prednostne sa budú prijímať deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné a majú trvalý pobyt v obci a deti, ktoré majú právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie (dieťa, ktoré dovŕši 4 roky veku do 31. augusta príslušného kalendárneho roka vrátane)

Tešíme sa na všetky deti.

Materská škola, Švermova 8
976 46 Valaská
č. t. 0911171503,0902504189
www.msvaaska.sk

Festival dobrého vzdelávania

Vo Zvolene sa v dňoch 8. a 9. marca 2024 konal prvý ročník Festivalu dobrého vzdelávania ALMA, ktorý bol zameraný na odbornú pedagogickú aj laickú verejnosť. Podujatie organizovala mimovládna organizácia Živica, ktorej program je zameraný na podporu a sieťovanie pedagogických zamestnancov Komenského inštitútu v spolupráci s Teach, Regionálnym centrom podpory učiteľov Zvolen, Detva, Krupina a s podporou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. Ako pedagogickí zamestnanci OUI Valaská sme mali možnosť sa tohto podujatia zúčastniť a vypočuť si množstvo informácií od odborníkov z odboru školstva nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Diskutované témy sa týkali hlavne inšpirácií ako skvalitňovať vzdelávací systém na Slovensku. Program festivalu bol rozdelený do dvoch dní. Prvý bol venovaný pedagogickej obci a ľuďom, ktorí pracujú s mládežou. Druhý deň patril rodičom, deťom a ostatnej laickej verejnosti. Súčasťou boli divadelné predstavenie i tvorivé dielne pre deti a rodičov. Dvojdnové podujatie tak prinieslo zaujímavé workshopy, diskusie a prednášky. Festival otvoril svojím príhovorom bývalý minister školstva p. Daniel Bútor, ktorý v úvode vyzdvihol zmeny, ktoré sa udiali a následne budú pokračovať na pôde vzdelávania. Spomedzi zahraničných hostí dostal ako prvý slovo pedagóg Ken Schulz z NEW JERSEY, ktorý založil „Školu bez porazených“, školu, ktorá formou inklúzie prijala žiakov z rôznych kultúr a minorít. Jeho skúsenosti hostia veľmi ocenili, nakoľko sa v súčasnosti aj na Slovensku inklúzia dostáva do popredia, hlavne pri vzdelávaní detí zo sociálne menej podnetného prostredia. Po prvom príspevku pokračovali v odborných témach aj ďalší odborníci, ktorí hovorili napríklad o tom, ako riešiť traumu u detí, ako ich učiť kriticky myslieť. Na záver piatkového programu bola pokrstená kniha s názvom „Kľúč k porozumeniu správania sa“, od autora Tomáša Peška, ktorú pokrstil p. Daniel Bútor. Popoludní sa konali workshopy zamerané na viaceré oblasti, ktoré viedli skúsení a inšpiratívni lektori pracujúci v oblasti vzdelávania.

PZ OUI Valaská

Výtvarný odbor ZUŠ Valaská

Začiatok roka je vhodný čas na obzretie sa späť, zhodnotenie toho uplynulého, no predovšetkým je to vzácny priestor na to, aby sme rozbehli ten aktuálny rok tak, že bude skutočne stáť za to. My vo výtvarnom odbore ZUŠ Valaská žijeme naplno každý jeden deň. Či už je to tvorba u nás v ateliéri alebo naše cesty za poznáním a dobrodružstvom, to všetko nám dáva istotu, že na konci tohto roku budeme môcť povedať „tento rok bol perfektný“.

Na cestách za poznáním a krásami sveta
Minulý rok bol pre účastníkov našich výprav o trochu výnimočnejší, než tie predošlé. Ako každý rok, aj vtedy sme spolu zrealizovali množstvo zaujímavých výprav za poznáním minulosti, ale aj prírodných či kultúrnych krás. Celý ten rok sa ale niesol v duchu výročia našich ciest. Bol to totiž ich pätnásty rok. Vtedy, na začiatku júla 2008, keď sme sa vybrali na koncoročný výlet na Muránsky hrad, nikto netušil, čo sme práve začali. Za tie roky sme spolu zorganizovali 376 podujatí a keďže mnohé z nich boli aj viacdňové, strávili sme na nich 552 dní. Navštívili a spoznali sme množstvo zaujímavých miest v štrnástich krajinách Európy.

Tohtoročné cesty sme začali najskôr, ako sa len dalo. Počas jesenných prázdnin sme plá-

novali veľkú viacdňovú výpravu do Čiech. V tom termíne nám to ale nevyšlo, a tak sme sa rozhodli, že tým pravým časom budú vianočné prázdniny. Prvé dni tohto roku sme tak strávili v uliciach slávnych českých miest. V Kutnej Hore sme si pozreli známu Kostnicu a Chrám sv. Barbory, v Prahe sme navštívili expozície Pražského hradu a viacero významných galérií a v Brne na nás čakal hrad Špilberk a výstava v Moravskej galérii. Záverom našej výpravy v Čechách bola expozícia v Kovozoo, neďaleko mesta Uherské Hradište. Miestni umelci tu za roky práce vybudovali neskutočnú zbierku sôch zvierat vytvorených z kovoodpadu.

Naša cesta do Ríma a Pompejí

Samozrejme, že s koncom zimy sa nám rozbehli aj cesty za poznáním v rámci Slovenska.

Našou výpravou roka ale bude určite cesta do Ríma a Pompejí v Taliansku, ktorú sme zrealizovali počas jarných prázdnin. Keďže ja osobne som bol v Ríme už viackrát, vedel som napláňovať našu cestu mestom tak, aby sme

videli všetko to, čo by cestovateľ mal vidieť, aby mohol povedať, že spoznal Rím. Či už je to Chrám sv. Petra vo Vatikáne s úžasným výhľadom z kupoly, alebo Koloseum, Panteón či slávne Forum Romanum, to všetko myslím ostane v myšlienkach účastníkov zapísané ako výnimočný deň plný výnimočných dojmov.

Pre mňa osobne ale bola zlatým klincom našej výpravy cesta do Pompejí, na azda najslávnejšie miesto na zemi. Pred takmer 2000 rokmi tu výbuch sopky Vezuv zničil dva veľké antické mestá a desiatky dedín. Každodennosť vtedajšieho života tak ostala pochovaná pod desiatkami metrov popola a hliny až do príchodu modernej archeológie. Nesmierna tragédia, ktorá sa v to ráno odohrala, nám vďaka svojej sile zachovala doslova okno do minulosti. Nikde inde na planéte nie je žiadne tak veľké miesto s tak dokonale zachovaným obrazom doby, v ktorej vzniklo.

Dlažobné kamene, po ktorých akoby len včera išli rímske vozy, reklama namalovaná na stene antického obchodu, celé miestnosti so zachovanými freskami, či dávnymi deťmi vyškrapané kresbičky v omietke... to všetko nás tak vtiahlo do toho dávneho sveta, akoby sme tam naozaj boli v predvečer onej katastrofy. Keď sme leteli domov na Slovensko, boli sme tak plní dojmov a zážitkov, že by bolo priam nemožné povedať, ktorý z tých momentov bol ten naj.

Výstava "ArtStretnutia 09"

V pondelok 8. 4. sme slávnostnou vernisážou otvorili v poradí už deviatu veľkú spoločnú výstavu "ArtStretnutia09". Dvakrát do roka sa my, členovia ArtSpoločenstva EXZU, otvorenej skupiny bývalých žiakov, absolventov a priateľov Výtvarného odboru ZUŠ Valaská stretávame spolu s našimi hosťami z fotoklubu Granus a fotoklubu z Brezna, aby sme vám, návštevníkom výstavy ponúkli priestor na odych pri videní krásnych diel.

Svojimi prácami sa vám tu samozrejme predstavujú naši bývalí žiaci, ktorí aj keď roztrúsení po svete, žijú umením. Predstavujú sa vám autori z rôznych výtvarných oblastí, tém a tech-

ník. Dominika Škorváneková prispela svojimi akvarelovými skicami venujúcimi sa téme vody, Ivana Slivková výberom grafických prác a Alžbeta Havašová ukázkami študijných kresieb a malieb. Miroslav Cibula sa na aktuálnej výstave predstavil sériou fantastických figurálnych kompozícií, Eva Huňová ukázkami svojej profesionálnej tvorby v oblasti keramiky a z mojej tvorby môžu návštevníci vidieť sériu portrétov a komorných malieb spojených s poéziou haiku. Z ateliéru Martina Výboštoka návštevníci výstavy môžu vidieť ukážky jeho práce s drevom.

Za fotoklub v Brezne sa k nám tentokrát pridali Tomáš Náther a Viktória Hudecová s úžasnými reportážnymi zábermi zo sveta športu a Fotoklub GRANUS svojimi prácami reprezentujú Martina Jenčová, Ivan Mihaliska, Michal Bobák, Gabriel Antal, Dušan Sliachan a Ľudovít Lacuška. V časti venovanej ich tvorbe nájdete diela so širokým záberom od portrétu cez krajinu až po reportážnu fotografiu.

O našej ceste životom M. R. Štefánika

Výnimočnou súčasťou aktuálnej výstavy je prvá časť rozsiahleho projektu Výtvarného odboru ZUŠ Valaská, v ktorom sa venujeme životu a dielu M. R. Štefánika pri príležitosti blížiacich sa výročí - 144 rokov od narodenia a 105 rokov od tragickej nehody v roku 1919. Projekt vznikol v spolupráci so Spoločnosťou M. R. Štefánika a jeho primárnym cieľom je cez výtvarnú tvorbu a tematické hodiny priblížiť samotným žiakom (tvorcom diel) osobu M. R. Štefánika ako osobnosť mnohých zameraní. Nie iba ako meno z dejepisu, ale ako reálnu osobnosť, ktorá im svojim životom môže byť veľkým vzorom na ich vlastnej životnej ceste. Súčasne je cieľom ponúknuť tento pohľad prostredníctvom výstavy širokej verejnosti. Samotná výstava a jej obsah má za cieľ vymaniť osobnosť M. R. Štefánika z kategórie strohých dejepisných informácií a čiernobielych fotografií a formou farebných figurálnych kompozícií pútavou formou "vniest farbu a živosť" do rozprávania o jeho živote

a diele. Cieľom projektu nie je priniesť veľké množstvo verejne dostupných encyklopedických informácií, ale ponúknuť návštevníkom výstavy výtvarný pohľad na osobnosť, život a dielo. Prvú časť tejto našej cesty môžete vidieť práve na prebiehajúcej výstave. V máji bude výstava rozšírená o ďalšie diela a od polovice júla začne svoju cestu po rôznych miestach na Slovensku a v Čechách.

Andrea Nepšínská, naša bývalá žiačka a skvelá výtvarníčka, sa predstavila výnimočným projektom, v ktorom sa rovnako ako naši žiaci venovala životu a dielu M. R. Štefánika. Výsledkom jej snahy je ale rozsiahla kniha omaľovániek, mapujúcich život nášho veľikána. Vznikla tým veľmi zaujímavá publikácia, schopná priblížiť nášho veľkého Štefánika aj tým najmenším, ako človeka, ktorý mal túžby a sny... a istý za nimi. Jej knihu omaľovániek si môžete zakúpiť v obecnej knižnici.

Našu aktuálnu spoločnú výstavu „ArtStretnutia 09“ môžete navštíviť v priestoroch Domu kultúry vo Valaskej do konca mája 2024.

Nuž a plány? Samozrejme na začiatku júna otvoríme v poradí už 19. záverečnú výstavu Výtvarného odboru ZUŠ Valaská, na ktorej sa Vám svojimi prácami predstavujú aj naši tohoroční skvelí absolventi. Túto výstavu budete môcť v dome kultúry vidieť od začiatku júna do konca júla 2024.

Vedúci výtvarného odboru ZUŠ Valaská,
Mgr. Rastislav Turňa

Exkurzia v Tesco

Dňa 15. 04. 2024 sa žiaci 7. - 9. ročníka ŠZŠI v doprovide svojich triednych učiteliek zúčastnili Exkurzie v Tesco Brezno. Cieľom exkurzie bolo oboznámenie žiakov s učebným odborom Obchodná prevádzka: Skladník – príprava, skladovanie a predaj tovaru na zmluvnom pracovisku Tesco.

Úlohou exkurzie bolo priblížiť žiakom obsah a náplň práce daného učebného odboru spolu s praktickými ukázkami, manipuláciou s tovarom a možnosťou vyskúšať si niektoré činnosti priamo na pracovisku. Odborný výklad a sprevádzanie žiakov na pracovisku bolo

pod vedením pani riaditeľky Moniky Vetráčkovej. Žiaci exkurzia veľmi zaujala a motivovala v rámci profesijnej orientácie a pri výbere budúceho učebného odboru. Žiaci boli aktívni a ochotne sa zapájali do odprezentovaných činností.

Ďakujeme vedeniu Tesca Brezno pani Monike Vetráčkovej za prijatie, odborné sprevádzanie a pozornosť pre žiakov formou darčiek s firemným logom.

Do ďalšej práce vám prajeme veľa sily, elánu a spokojných zákazníkov.

Mgr. D. Dorková,
Mgr. J. Kučerová

Chrán svoje peniaze, zabezpeč si budúcnosť

Rozhodovanie spojené s existenciou človeka v dnešnej spoločnosti je úzko previazané s ekonomickým rozhodovaním v každodennom živote. Realita súčasného sveta však upozorňuje na to, že napriek dobe, v ktorej je možné sa pomerne jednoducho a rýchlo dostať k rôznym informáciám, je nevyhnutné vzdelávanie v oblasti finančnej gramotnosti. Preto sa finančné vzdelávanie stáva dôležitou súčasťou prípravy žiakov už na prvom stupni základnej školy. Mladí ľudia, hlavne žiaci, majú nízku úroveň finančnej gramotnosti. Preto sa aj tento rok naša škola OUI Valaská zapojila k celosvetovej kampani Global Money Week, ktorá už dvanásť raz pripomína dôležitosť finančného vzdelávania. Tohtoročná téma kampane bola: Chrán svoje peniaze, zabezpeč si budúcnosť. Pri tejto príležitosti sa na našej škole konali rôzne aktivity rozvíjajúce finančnú gramotnosť u žiakov. Do kampane sa zapojili žiaci 1. a 2. stupňa a žiaci praktickej školy. Ich úlohou bolo vytvoriť informačný leták alebo krátke video na tému chrán si svoje osobné údaje. Žiaci boli kreatívni a vytvorili zaujímavé letáky. Trieda praktickej školy sa rozhodla, že natočí krátke poučné video, ktoré poukazuje na to ako je možné chrániť svoje osobné údaje pred zneužitím. Žiaci 2. stupňa sa tiež zúčastnili prednášky s pracovníčkami Prima banky, čím mali možnosť získať nové informácie z oblasti bankovníctva. Prednáška žiakov zaujala, najšikovnejší, resp., ktorí sa nebáli odpovedať, dostali vecné darčeky. Cieľom zrealizovaných aktivít v rámci kampane bolo prepojenie teórie do praxe do takej miery, aby žiaci disponovali veku primeranými schopnosťami. K témam finančnej gramotnosti je potrebné sa neustále vracáť, pretože priviesť deti k pochopeniu sveta peňazí nie je jednoduché.

Ing. Kuňáková

MAREC – MESIAC KNIHY

Už roky mesiac marec spájame nielen s príchodom jari, ale i s knihou. Kniha, najväčší priateľ človeka, od nepamäti patrí medzi neodmysliteľných spoločníkov mladých či starých. Aj známy pedagóg J. A. Komenský povedal: „**Nemilovať knihu, znamená nemilovať múdrosť a nemilovať múdrosť, znamená stávať sa hlupákom.**“

Prečo si mesiac knihy pripomínáme práve v marci? Mesiac knihy si pripomínáme od roku 1955 na počesť Mateja Hrebendu. Podľa jednej verzie sa stal mesiacom knihy práve preto, lebo v tomto mesiaci sa narodil a zomrel Matej Hreband, významný buditeľ a ľudový spisovateľ, ktorý sa podieľal na šírení slovenskej knižnej kultúry. Tento významný slovenský národný buditeľ už od narodenia mal zrako-

vú chybu. Neskôr oslepol celkom. Žil v okolí Gemera a miloval knihy, avšak kvôli problému so zrakom nemohol čítať. Preto chodil od domu k domu a prosil ľudí, aby mu čítali. Dnes už úlohu Mateja Hrebendu - šírenie kníh a knižnej kultúry a podporu vzdelávania - plnia knižnice, ktoré sprístupňujú svoje knižné fondy čitateľom po celý rok.

V našej škole pravidelne využívame školskú knižnicu, v ktorej sa nachádzajú aj knihy zakúpené cez projekt Naša trieda číta. Navštevujeme aj obecnú knižnicu, v ktorej je pre žiakov pripravený vždy zaujímavý program. Zapájame sa do literárno-výtvarných súťaží Čitateľský oriešok 10, Najkrajšie rozprávkové leporelo, Tvoríme vlastnú knihu a mnoho ďalších zaujímavých aktivít, nielen medzi školami v okrese, ale i s celoslovenskou pôsobnosťou.

Mesiac knihy sme si tento rok pripomenuli rôznymi aktivitami, ktorých cieľom bolo vzbudiť záujem o detskú literatúru, motivovať žiakov k čítaniu a rozvíjať tak čitateľskú gramotnosť. Pre žiakov 1. stupňa a B varianty sme si pripravili zážitkové čítanie **Ako psíček nakupoval**. Spoločne sme zistili, aké dôležité je počúvať, čo nám druhí hovoria. Čítanie bolo obohatené o rôzne úlohy, ktoré podporovali rozvoj pozornosti, pamäti, pohybových či matematických schopností s použitím

didaktických pomôcok. Žiaci aktívne počúvali, odpovedali na otázky týkajúce sa textu, vystrihovali, kreslili. Starší žiaci pravidelne navštevovali školskú knižnicu, v ktorej si každá trieda prečítala pútavé príbehy od rozličných autorov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. K prečítaným knižkám si potom pripravili vyučujúci pre žiakov množstvo zážitkových aktivít, ako zhotovenie vlastnej ilustrácie k príbehu, skladanie obrázkov, prácu s pracovnými listami, výrobu záložky, ale aj dramatizácia pomocou maňušiek. Všetky aktivity boli pre žiakov veľmi zaujímavé a podporili v nich chuť pravidelne si čítať.

Mgr. Zuzana Gonosová
koordinátor pre rozvoj čitateľskej gramotnosti

Exkurzia na ranč Čierny Hron

Dňa 15. apríla sme so žiakmi B variantov navštívili ranč Čierny Hron. Exkurzia na ranči je pre deti vzrušujúcou a vzdelávacou skúsenosťou, ktorá im umožňuje spoznať svet zvierat. Po príchode na ranč boli deti nadšené. Dozvedeli sa, aké zvieratá žijú na farme, ako sa o ne treba starať. Keď zbadali krásne koníky, s úsmevom na tvári sa chopili úloh, pripravili koníkov, očistili im kopytá a starostlivo sa o ne postarali pod dohľadom uja Eňa.

Napätie a očakávanie rástlo, keď prišiel čas na samotnú jazdu na koni. Deti sa s nadšením vybrali na svoje kónské dobrodružstvo, pri ktorom sa učili jazdiť a komunikovať s koníkom pod vedením uja Eňa. Ich tváre žiarili radostným vzrušením a šťastím.

Exkurzia na ranči pre deti nie je len o zábave, ale aj o vzdelávaní a budovaní dôvery v samých seba. Jazda na koni je prospešná pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Pomáha zlepšiť rovnováhu, koordináciu a svalovú silu. Práca so zvieratami zlepšuje sebadôveru a znižuje

úroveň stresu a úzkosti. Aj tieto skúsenosti pomáhajú deťom lepšie porozumieť svojim pocitom a naučiť sa efektívne zvládať stresové situácie.

Veľké poďakovanie patrí pánovi E. Kardhordovi, ktorý nám venoval svoj čas. Tešíme sa na ďalšie stretnutie.

Odborné učilište internátne Valaská vzdeláva žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami už 37 rokov. Pedagogickí zamestnanci sa s láskou venujú žiakom s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia, mentálnym postihnutím, viacnásobným postihnutím, autizmom, Downovým syndrómom, zmyslovým a telesným postihnutím, s poruchami reči a komunikácie. Snažíme sa žiakom ukázať, že učenie nie je len povinnosťou, ale tiež zábavou, dobrodružstvom, poznávaním a hľadaním odpovedí. Po dobu pôsobenia školy sme mohli vďaka rôznym projektom, sponzorstvám a 2 % daní zakúpiť pre našich žiakov potrebné kompenzačné pomôcky, či zrealizovať množstvo zaujímavých a podnetných aktivít. Vidieť, že ľudskosť, spolupatričnosť a ochota pomáhať sa ešte nevytratil, ba práve naopak. Preto si veľmi vážime ľudí, ktorí aj v tejto ťažkej dobe nemyslia len na seba. V mene pedagogických zamestnancov a hlavne našich detí sa preto chceme zo srdca poďakovať organizátorom benefičného koncertu Angelus Spring MetalStorm, predovšetkým Ing. Laukovi a všetkým účinkujúcim, ktorí pre naše deti vystupovali bez nároku na honorár. Vybieraná suma bude použitá na zakúpenie ďalších veľmi potrebných pomôcok pre žiakov našej školy.

Mgr. Fábryová, zástupkyňa školy

MAREC V KNIŽNICI

To, že marec je mesiac knihy, už vie, verím každý. Preto som ani na chvíľu nezaváhala a pustila sa do vymýšľania aktivít, ktoré by boli vhodné pre tento mesiac. Pre deti a žiakov som si pripravila pestrý program, vďaka ktorému sa priblížili ku knihám a svetu fantázie. V knižnici sa

vystriedalo množstvo detí z našich valaštienskych škôl. Veľmi ma teší, že sa do tejto aktivity zapojili všetky naše školy, od najmenších škôlkarov, žiakov základnej školy až po žiakov odborného učilišťa. Vymyslela som si pre nich 3 témy: Vitajte v knižnici, ako vzniká kniha; Veľkonočné zvyky, tvorivé dielne a Ľudová rozprávka, spoločné čítanie. Najväčší záujem bol o tvorivé dielne, kde sme so žiakmi vyrábali veľkonočné pohľadnice alebo maľovali vajčka. Ani pri téme, ako vzniká kniha, neostali deti nečinne sedieť a vytvorili si vlastný obal knihy či dokonca čitateľské preukazy, niektorí si dokonca skúsili písanie klínovým písmom. Spoločne sme si čítali rozprávky a zároveň som v deťoch podnecovala ich fantáziu vymýšľaním vlastných príbehov, pri ktorých

sme sa nesmierne zabavili. Zahrali sme sa aj hry, pri ktorých deti mne a svojim spolužiakom pantomímou opisovali ich obľúbené rozprávkové postavy. Som veľmi vďačná pani učiteľkám a pani vychovávateľkám,

že deti vedú k čítaniu kníh aj takouto aktivitou mimo školy. Veľmi sa teším na ďalšie spoločné zážitky v knižnici, nielen počas marca.

Bc. Barbora Morová

Morena, Morena, do vody si hodená. Plávaj si len v šírý kraj a jar nám tu zanechaj...

Morena ako silný až dramatický symbolický motív smrti a zrodzenia v našej tradícii bola častým námietom rôzneho umeleckého spracovania – scénického, divadelného i výtvarného. Napätie medzi dobrom a zlom, víťazstvo dobra nad zlom, symboly smrti a zrodzenia poskytujú neobmedzený priestor pre rôznu symboliku.

Pôvod je v staroslovanskom ponímaní nadprirodzených síl. Morena bola staroslovanská bohyňa zimy a smrti, veľmi známa i v dnešnom folklóre. Je zosobnená zimou, na jar končí jej vláda a moc. Nie je však možné považovať ju len za bohyňu smrti alebo za akúsi ohyzdnú a škaredú starenu. Je vraj veľmi krásna. Mala sestru nazývanú Živa, ktorá bola bohyňou jari a života. Prebúdza sa na jar a jej vláda končila jeseňou. Morena - figurína ženy, symbol zimy a smrti sa zhotovila zo slamy, ktorou sa obalil drevený kríž alebo palica a obliekla sa do miestneho odevu.

Spievajúce dievčatá ju nosili po dedine, za dedinou ju rozbrali alebo roztrhali a hodili do vody.

Miestny odbor Matice slovenskej v spolupráci s obcou Valaská zorganizoval v miestnej časti Piesok za spevu a tanca žiakov Základnej umeleckej školy vo Valaskej vynášanie Moreny. Žiaci a učitelia ZUŠ si pripravili krásny program. Krátkym slovom nás potešil predseda MO MS PaedDr. Matúš Magera a starosta obce Mgr. Peter Jenča. O bezpečnosť všetkých zúčastnených sa postarali naši dobrovoľní hasiči, o fotografickú spomienku na toto podujatie sa postarala Martina Jenčová a to najdôležitejšie, Morenu pripravili šikovné ruky Alenky Tóthovej. Po programe sme strávili pekné chvíle posedením v klube dôchodcov a do spevu nám hral talentovaný Ivko Pokoš, ktorý nás hrou na harmonike celým podujatím sprevádzal.

Mgr. Kristína Magerová, riaditeľka OP MS

NÁVŠTEVA KNIŽNICE

Posledný marcový týždeň sme s deťmi zo ŠKD ZEBRA navštívili Obecnú knižnicu vo Valaskej. Privítala nás pracovníčka knižnice pani Barborka Morová. Deti oboznámila s priestormi knižnice, povedala im, ako sa môžu stať členmi knižnice, vysvetlila postup pri požičiavaní kníh, ako správne zaobchádzať s knihami a pozvala ich na návštevu knižnice spolu s rodičmi. S deťmi viedla voľný priateľský rozhovor o knihách. Deti postupne zisťovali, prečo ľudia začali písať knihy, na čo písali v minulosti, kto písal a pod. Po krátkej besede si deti z 3. a 5. oddelenia vyrábali čitateľský preukaz, ktorý im teta Barborka opečiatkovala. Pre najstaršie deti z 2. oddelenia mala nachystané zábavné interaktívne hry. Prváčikovia zo 4. oddelenia preukázali svoju tvorivosť pri výrobe veľkonočnej pohľadnice. Deti z knižnice odchádzali spokojné, obohatené o nové zážitky.

vychovávateľka D. Bošellová

KŇAZSKÉ REKOLEKCIE

V utorok po 2. veľkonočnej nedeli, 9. 4. 2024 sa v našej farnosti svätého Martina vo Valaskej konali kňazské rekolekcie, ktorých sa zúčastnilo 19 kňazov Breznianskeho a Hronského dekanátu. Stretnutie kňazov začalo slávením svätej omše, na ktorej boli účastní aj žiaci našich škôl - ZŠ Jaroslava Simana a ŠZŠI spoločne s pani riaditeľkou Mgr. I. Setvákovou, pani učiteľkou Mgr. I. Nezbedovou a katechétkami Mgr. K. Paprčkovou a Mgr. J. Kučerovou. Hlavným celebrantom svätej omše bol generálny vikár ThDr. PaedDr. Rastislav Polák, PhD., ktorý sa v kázni zameril na Božie Milosrdenstvo a jeho pôsobenie cez naše skutky v rôznych situáciách života. Prípomenu nám, aby sme nezabúdali na vzájomné vzťahy, ale udržiavali ich, oživovali a upevňovali s úprimným srdcom a záujmom o blížneho. Spoločné modlitby veriacich sme počas svätej omše predkladali Bohu ako jedna rodina, ktorá prosí o pokoj vo svete, požehnanie pre svojich duchovných otcov,

naše rodiny a celé farské spoločenstvo. V závere svätej omše sme prijali požehnanie s Eu-

charistiou. Po duchovnom posilnení a vzájomnom povzbudení sme pokračovali v ďalších činnostiach tohto pekného, slnečného dňa.

Mgr. Janka Kučerová

Výročná schôdza MS ČK

Tak ako každý rok je zvykom zhodnotiť prácu za uplynulý rok a zastaviť sa na chvíľu, aj tento rok sme sa stretli 08. 03. 2024 na výročnej členskej schôdzi Miestneho spolku Červeného kríža.

Pri príchode každá členka dostala narcis a vitamín D+K2 pre podporu zdravia.

Účastou nás poctili z Územného spolku Červeného kríža Banská Bystrica koordinátori aktivít pani Eva Didiášová, pán Michal Majling. Pozvanie prijal aj pán starosta obce Mgr. Peter Jenča, ktorý nám poďakoval za spoluprácu a pri príležitosti Medzinárodného dňa žien si uctil všetky dámy krásnou červenou ružou. Pani predsedníčka Renáta Kováčová po privítaní všetkých členov a hostí schôdzu otvorila a oboznámila nás so správou o činnosti miestneho spolku za predchádzajúce obdobie.

V spolupráci s národnou transfúznou stanicou usporadúvame 3x ročne odbery krvi s účasťou do 30 darcov.

Zúčastnili sme sa podujatí organizovaných obcou a miestnymi občianskymi združeniami edukáciou o zdravom životnom štýle, o darcovstve krvi, meraními hodnôt krvného tlaku, pitnom režime a občerstvením. Pravidelne sa zúčastňujeme Festivalu dychových hudieb vo Valaskej a v Súťaži o najchutnejšiu haruľu. V spolupráci s obecným úradom organizujeme Prázdninovú veselicu a Ples červeného kríža, ktorý sa tento rok uskutočnil vo Valaskej dňa 03. 02. 2024 v priestoroch kultúrneho domu. Na ples nám bola zaspievať pani Zuzana Pavlovičová a do rána sa nám o zábavu postaral DJ Peter Vincúr.

V novembri 2023 sme pomohli potravinovou zbierkou organizovanou Slovenským Červeným krížom a obchodným reťazcom Kaufland sociálne slabším rodinám v našej obci. Za náš miestny spolok sa zbierky zúčastnila pani Mária Donovalová, za čo je veľmi pekne ďakujeme.

V decembri 16. 12. 2023 sme zorganizovali v spolupráci s obcou výlet na vianočné trhy do Košíc a Popradu.

Výročná schôdza pokračovala voľbou nového predsedníctva.

Po zvolení predsedníctva predsedníčka pani Renáta Kováčová predniesla prednášku o dôležitosti zdravej chôdze pre zdravie a účinkoch vitamínu D3 a K na náš organizmus.

Po prednáške predsedníčka predniesla plán práce miestneho spolku na nasledujúce obdobie.

Do diskusie sa zapojila pani Eva Didiášová, ktorá informovala o klube darcov a benefitoch pre darcov krvi.

No a po tomto programe každému dobre padlo aj občerstvenie, ktoré pripravili členky predsedníctva MS ČK.

Radi by sme vás na záver pozvali na akcie organizované naším spolkom, odbery krvi, letnú veselicu, ktorá sa uskutoční 13. 07. 2024, na ktorú nám príde zahrať skupina ZBM.

Prajeme si, aby sme aj naďalej mohli pomáhať.

Predsedníctvo MS ČK Valaská

Krv je život Mobilný odber krvi vo Valaskej

Ako je už tradíciou, aj tento rok Miestny spolok Červeného kríža vo Valaskej v spolupráci s transfúznou stanicou v Banskej Bystrici zorganizoval odber krvi 21. 3. 2024. Bol to v tomto roku v poradí prvý odber krvi vo Valaskej.

Členky Miestneho spolku Červeného kríža vo Valaskej pripravili občerstvenie (bagety a upiekli koláče) a zároveň sa zúčastnili odberu krvi.

Na odber krvi prišlo 24 darcov, z ktorých 22 bola aj odobratá ich vzácna tekutina - KRV.

Odberu sa zúčastnili aj opakovaní darcovia a aj noví darcovia krvi.

Touto cestou chceme poďakovať všetkým darcom, ktorí sa prišli podeliť o kúsok seba a pomôcť zachrániť životy iným, nikdy nevieme, kedy ju budeme potrebovať aj my.

Ďalšie odbery tejto vzácnnej tekutiny sa budú konať v našej obci v dňoch 25. 07. 2024 a 11. 11. 2024.

DARUJTE KRV, DARUJTE ŽIVOT.

predsedníctvo MS ČK Valaská

ZO SZZP PO DBREZOVÁ INFORMUJE O SVOJICH AKTIVITÁCH

Nový rok 2024 sme zahájili rekondičným pobytom v Dudinciach. Zúčastnilo sa 64 členov z celého okresu. Po návrate veľa našich členov bolo na divadelnom predstavení Štedrý divadelný koláč v Slovenskej Lupči.

Február sa niesol v znamení kultúry. Veľa našich členov bolo na fašiangovom programe v Brezne a na vystúpení Kašubovcov. Tiež sme

boli na divadelnom predstavení vo Zvolene I LOVE MAMA.

MDŽ sme oslávili na programe s LA GIOIA. Dňa 20. 3. 2024 v synagóge nás veľmi zaujala prednáška pána Laššáka o shaolinskej kultúre. A popoludní sme si v MO MS mohli skúsiť robiť korbáče s pánom Janoškom. Na druhý deň sme cestovali na výlet autobu-

som. V Brehoch sme mali možnosť vyskúšať si výrobu keramiky. Pokračovali sme smer Nová Baňa do múzea. Okrem iného nás zaujala výstava vajčiek. Po chutnom obede bola ďalšia prehliadka v Hronskom Beňadiku. V kláštore nás pohostili chutným čajom. Bol to krásny a historiou naplnený deň.

Už teraz plánujeme ďalšie výlety a rôzne akcie.

Predsedníčka ZO SZZP

Keby som mal aj majetok celého sveta a lásky by som nemal, ničím by som nebol

Statky - zmätky po valaštiansky

Ako už prezrádza názov hry, v popredí je veľmi nebezpečný a zákerný činiteľ – majetok („statky“), ktorý zasahuje a ovplyvňuje všetky tri rodiny vystupujúce v dráme, z nich rodiny Palčíkovcov a Ľavkovcov zasahuje v ich najhlbšej podstate.

Hlavné postavy:

Ľavkovci:

Jano zahral **Jaroslav Benko**: pracovitý, ale chudobný, chce, aby bol jeho syn dobre zapotrebený, plánuje, že keď jeho syn dostane peniaze, aj jemu sa z nich niečo ujde

Žofa zahrala **Jarmila Srnková**: Janova žena, vypočítavá, má záujem o peniaze Palčíkovcov
Ďuro zahral **Matúš Magera**: syn Žofy a Jana, nemá záujem o Zuzku, ale o peniaze, ktoré svadbou získa, rád si v krčme vypije a zatancuje, „driečny ľahťikár“ – sukničkář, rád chodí za dievčatami, využíval svoju šikovnosť, mladost a silu

Kamenskí:

Tomáš zahral **Adam Pavlík**: nesúhlasí so svadbou, lebo nie je z lásky, záleží mu na šťastí jeho dcéry, nie na peniazoch

Kata zahrala **Alena Kureková**: žena Tomáša, stotožňuje sa s myšlienkou Palčíkovcov, lebo chce, aby už Zuzka nemusela slúžiť

Zuzka zahrala **Alexandra Vaníková**: dcéra Tomáša a Katy, nemá na vec vlastný názor, chce len potešiť rodičov, hlavne matku, spočiatku je tichá a všetko urobí presne tak, ako jej prikáže, ale neskôr sa z nej stáva sebavedomá žena. „... je súce, dobré dievča; nás, ako rodinu, len si bude vedieť lepšie uctiť, opatriť.“ „To ani vravieť, ani sa zabaviť, len sa tmlí zahúlená, človeku do očí nepozrie, chodí ako zabitá, nikomu ani slova nepovie ...“ „... je vždy zarmútená, slova neprehovorí ...“; jej synovi dala meno Ondrej

Eva zahrala **Angelika Slovákova**: - sestra

Zuzky, nesúhlasí, aby sa sestra vydala za Ďura

Palčíkovci: bezdetní manželia, o ktorých sa nemá kto v starobe postarať

Ondrej zahral **Martin Trojan**: chce mať lacných robotníkov, takže presvedčí rodičov Ďurka a Zuzky o tom, že by sa mali zosobášiť. Sľúbi im majetok, ale v skutočnosti sa im ho nechystá nikdy dať. Nechce požičať Ľavkovi peniaze, takže ho Ľavko kritizuje.

Mara zahrala **Lýdia Rolincová**: Ondrejova žena, ktorá ho verne podporuje. Chce mať doma gazdinku, ktorej by mohla rozkazovať.

Beta zahrala **Zuzana Rolincová**: miestna parádnica. Ďuro sa s ňou stretával pred svadbou.

Hlavnou myšlienkou diela je, že šťastie sa neskryva v majetku, ale v láske. Ľavkovci sa snažia oženiť syna Ďura a vyberajú mu nevestu. Chcú mu nájsť nejakú z bohatej rodiny, aby netrel biedu. Preto sa im zapáči návrh Palčíkovcov, aby oženili Ďura so Zuzkou Kamenskou. Tí sa podľa plánov Palčíkovcov mali o nich postarať v starobe a po ich smrti dostanú ich majetok. Slovo dalo slovo a konala sa svadba Ďurka a Zuzky. Prestahovali sa k Palčíkovcom, no po pol roku Ďurko známy svojím temperamentom a záľubou posedieť si v krčme začal zahýbať Zuzke s Betou. S Betou chodil pred svadbou a teraz sa k nej znova vrátil. Keď to Zuzka zistila, chcela od Ďura odísť, no Kata aj Žofa ju prehovárali, aby ostala, že časom sa všetko na dobré obráti. Palčíkovci neboli spokojní s Ďurovou ani Zuzkinou robotou, a preto im nechceli nič odkázať. Ďuro neprestal chodiť za Betou, preto ho Zuzka, i keď bola tehotná, opustila a vrátila sa do rodičovského domu. Ďuro sa znovu oženil, tentoraz s Betou. Tá prišla do domu Palčíkovcov za vidinou veľkého bohatstva, no tá sa jej rozplynula pred očami, keď im Palčík odmietol odkázať majetok. Preto rozhorčená opustila Ďura a toho zase Palčík vyhodil zo svojho domu. Zuzka sa narodil syn, ktorého nazvala Ondrej. Na Vianoce sa všetci chceli udobriť s Kamenskými a chodili k nim, aby sa ospravedlnili. Ľavkovci sa ospravedľovali za Ďura, Palčíkovci zase hovorili, že nemohli tušiť, ako to skončí a vynahradiť citovú ujmu chceli tým, že jej synovi odkážu po smrti svoj majetok. Nakoniec prišiel Ďuro, aby si pozrel svojho syna. Prosil Zuzku, aby sa k nemu vráti-

la aspoň kvôli ich dieťaťu, no Zuzka, poučená predchádzajúcimi skúsenosťami, odmietla.

Naši ochotníckí divadelníci sa pod režisérskou taktovkou Tatiány Vilhanovej v spolupráci s Ankou Fischerovou, Alenou Kurekovou snažili rok a pol pripraviť pre nás tento nezabudnuteľný zážitok. Autentické dobové kulisy si vyrobili a pripravili sami. Ľudová hudba a kroje umocňovali divácky zážitok. O spev sa postaral spevokol Lipka pri MO MS vo Valaskej pod taktovkou Martiny Hricoviny, osvetlenie a zvuk mal pod palcom Marián Auxt a spevákov doprevádzala hrou na harmonike Vlasta Pastorková. Naši herci našli oporu v šepkárke Alene Badinkovej. Texty piesní Tatiána Vilhanová a hudbu k piesňam zložil Ján Jenča.

Kultúrny dom našej obce bol plný divákov, ktorí sa prišli pozrieť a podporiť našich hercov. Návštevou nás poctil aj prvý podpredseda Matice slovenskej Marek Hanuska a predsedníčka Krajskej rady MS v Banskej Bystrici Milka Bučková. Toto úžasné divadelné predstavenie mohlo uzrieť svetlo sveta aj vďaka finančnej podpore Matice slovenskej a obce Valaská.

Rok a pol je dlhá doba, pre našich účinkujúcich a ich rodiny to bola doba, kedy bolo nutné obetovať voľný čas, ale aj spoločne strávené chvíle. Ale každý úspech stojí aj nejaké to odriekanie a toto odriekanie rozhodne stálo za to. Naši herci predviedli mimoriadne výkony, publikum ich odmeňovalo neustálym potleskom a chybičky či tréma sa zdali sta by boli súčasťou diela veľkého spisovateľa Jozefa Gregora Tajovského, ktorý je autorom diela Statky - zmätky, ktoré sa stalo inšpiráciou aj pre našich divadelníkov. Určite to nebudú len moje slová, ale sme na vás všetci hrdí. Boli ste skvelí a my sme strávili s vami krásne popoludnie.

Mgr. Kristína Magerová, riaditeľka OP MS

Priatelja, Valaštania, matičari,

tak sa to podarilo! Slúbili sme vám, že pri príležitosti storočnice nášho MO MS vo Valaskej zrealizujeme matičné ochotnícke divadlo a nadviažeme tak na dávnu históriu nášho MO MS vo Valaskej, keď realizovali rôzne divadelné inscenácie. Veľké poďakovanie patrí Tatiáne Vilhanovej a Aničke Fischerovej, že nielen oživila dielo J. G. Tajovského, ale ho aj vhodne a vtipne doplnili o prvky valašianskej kultúry. Nesmieme zabúdať na dedičstvo našich otcov! Každý jeden z nás bol ochotník, ale napriek tomu, potlesk vás, publika, nás uistil, že sa vám „Statky - zmätky po valašiansky“ v našom podaní páčili. Niektoré skúšky boli cez radosť, úsmev, no niektoré boli miestami aj cez slzy a bôľ. No napriek tomu sme to 14. 4. 2024 v priestoroch KD vo Valaskej zvládli.

Matica slovenská si je vedomá významu kultúry pre rozvoj a upevnenie vlasteneckého citenia, prehľbovania vzťahu k slovenskej štátnosti, ochrany a sprístupnenia kultúrneho a národného dedičstva, podpory slovenskej mládeže a jej zapájania do kultúrneho a spoločenského procesu a udržania národných, kresťanských a demokratických hodnôt.

Dovoľte mi poďakovať poslancom obecného zastupiteľstva za schválenie dotácie na rok 2024 pre MO MS vo Valaskej z rozpočtu obce, za finančnú, materiálnu aj osobnú pomoc vedenia obce. Som veľmi rád, že nám úspešne prešiel projekt na poskytnutie finančnej podpory na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry na rok 2024. Veľké poďakovanie teda patrí vede-

niu Matice slovenskej v Martine. Naše poďakovanie patrí za finančnú podporu aj zástupcovi starostu Ing. Dundovičovi, poslancom Múkovi a Morovi. Tiež chceme poďakovať všetkým ďalším sponzorom, ktorí nám akoukoľvek pomohli, či už po materiálnej, technickej alebo osobnej forme.

No a čo dodať na záver? Stretne sa v máji na repríze. Tešíme sa na vás.

PaedDr. Matúš Magera
predseda MO MS Valaská

Veľké **ĎAKUJEM** patrí všetkým ochotníkom z Valaskej, ktorí nám spríjemnili svojim vystúpením nedeľné popoludnie. Niektoré herecké výkony bolo možné prirovnať k profesionálnym. Vďaka účinkujúcim sme zažili výbornú atmosféru, veľa humorných situácií, o zábavu a smiech nuda nebola. Že to nie je len o hercoch, ale aj o profesionálne zladenej hudbe, osvetlení, kulisách a kostýmoch a samozrejme o dobrom režisérovi, o tom nás všetci presvedčili. Vysoko hodnotím, že v divadelnej hre bol použitý valašiansky dialekt a rôzne frazeologizmy.

Výber diela považujem za veľmi aktuálny, pretože peniaze prevažujú nad hodnotami ako je láska a dobré medziľudské vzťahy aj dnes. Kritizuje ziskuchtivosť a poukazuje na negatívne dôsledky honby za majetkom a peniazmi. Teším sa, že sa v našej obci našlo niekoľko ochotníckych nadšencov, ktorí túto hru dotiahli do úspešného konca. Prajem im, aby ochotníctvo v našej obci aj naďalej rozvíjali tak, aby sa z neho stala tradícia. Ešte raz ďakujeme.

Mgr. Iveta Babčanová

POĎAKOVANIE

Touto cestou sa chcem srdečne poďakovať ochotníckym divadelníkom z Valaskej, pod vedením pani Vilhanovej, Miestnemu odboru Matice slovenskej vo Valaskej a všetkým účinkujúcim za prípravu divadelnej hry Jozefa Gregora Tajovského – Statky - zmätky.

Všetkým zainteresovaným patrí poďakovanie a obdiv za našťudovanie a skvelé predvedenie tejto divadelnej hry. Moje poďakovanie patrí aj vám, milí občania, za účasť a podporu našich ochotníkov.

Mgr. Peter Jenča

Čo rozprávali pamätníci

O STOLÁROCH

V minulosti pozostávalo zariadenie v dedinských príbytkoch z drevených postelí, stola, lavice, truhly alebo *šuplódkasne* na odkladanie plátna a oblečenia, polic na riad a drúka zaveseného blízko pece. Na ten si večer chlapi prevesili oblečenie (napr. *kološne, čuhu, kožušok*), aby sa im to do rána presušilo.

Po skončení prvej svetovej vojny židovský krčmár a obchodník Jozef Klein predal obci objekt hostinca a ubytovacích priestorov vo dvore (dnešný Hostinec pod Ūbočou). V prízemí (pod terajšou sálou) si prenajali miestnosti pekári a stolári. Ako prvý tam vyrábala nábytok stolársky majster Duchanovič. Bolo to zhruba pred 100 rokmi. Chlapi navrátili sa z bojísk, ktorí videli kus sveta, objednávali si u stolára výrobu nábytku pre svoje domácnosti. Opíšem príbeh Jozefa Baníka *Hlavoša*, ktorý sa vrátil z ruského zajatia dva roky po skončení vojny. Jeho milá sa medzitým vydala, lebo už nedúfala v jeho návrat. Do domu si priviedol druhú dievčinu. Keď prestaval rodičovský dom na spoločnom dvore „u Baňov“, objednal si u spomínaného stolára do kuchyne kredenc a do izby nábytok zo svetlého, jaseňového dreva. Pozostával z manželských postelí s *nadkaslíkmi* (nočnými stolíkmi), dvoch skriň na šatstvo, stola, stoličiek, a z toaletného stolíka so zrkadlom. Dcéra Anastázia, ktorá sa nevydala, opatrovala nábytok po rodičoch do konca svojho života. Rada som navštevovala túto pani kvôli jej spomienkam na zašlé časy. Nábytok poručila vtedajšiemu farárovi, ktorý ju v starobe a chorobe navštevoval.

Vo Zvolene, v stolárskej firme Figusch, ukončil v roku 1927 učňovstvo Valaštan Jozef Urban. Zamestnal sa u majstra Duchanoviča. Na starej fotografii, ktorá vznikla okolo roku 1935, vidíme, že v stolárskej dielni, za vtedajšou obecnou krčmou už pracovali spoločníci, majster Jablonka a Urban. Zamestnávali aj pomocníkov, tovarišov a učňov. Mimo svojej remeselníckej zručnosti sa Jožko Urban zapájal v obci do práce v rôznych spolkoch,

v ochotníckom divadle, neskôr aj v dychovke. Jeho ruky vyrobili bočné oltárik v kostole, ale aj divadelné kulisy, ktoré sa našli nad bývalou divadelnou sálou pri Hostinci pod Ūbočou. (Mohli ste ich vidieť v sále a na dvore HPÚ.)

Stolárskemu remeslu sa vyučili aj ďalší Valaštania. V Učňovskej škole štátnych železniari v Podbrezovej Janko Molčan *Šmalcik*, ktorého som v článkoch spomínala niekoľkokrát.

Po znárodnení roku 1948 museli svoje dielničky opustiť všetci súkromní remeselníci, čiže aj stolári. Odišli pracovať do fabrik a nábytkárskych výrobných družstiev. Janko Molčan našiel zamestnanie v stavebnej údržbe vo fabrike Strojáreň Piesok.

Remeselníci, ako aj stolári – **tišliari**, v našom kraji používali názvy pre pracovné náradie prevzaté z nemčiny, niekedy skomolené:

dielňa – **varštat**, drevený pracovný stôl – **pong**, zverák – **šraubštok**, kladivo – **hámrik**, uholník – **vinkel**, pílk – **bonfael**, vrták na diery – **vintborer**, skladací meter – **colštok**, hrubá doska – **foršta**, brúsny papier – **šmirgel**, stolárska tužka – **klajbas**.

Po druhej svetovej vojne sa postupom času ľuďom žilo lepšie, mladé rodiny si kupovali nábytky v predajni v Brezne. Každý chcel vlastniť gauč, kreslá, sekretár. (Niektoré majetnejšie rodiny takéto kusy nábytku mali už aj v medzivojnovom období.)

V rodinách, kde mali v dome len jednu izbu, čo v dedine okolo roku 1950 nebolo nič výnimočné, si nemohli dovoliť takéto luxus. Moja mama, keď sa vydala, odišla bývať ku svokrovcovi. Môj otec mal odslužiť na vojenčine v Južných Čechách ešte jeden rok. Mama sa ocitla v spálni so svokrovcami a starým otcom, čo sa jej nepáčilo. Poprosila svokrovcov, aby jej kúpili do kuchyne *šezlón* (diván), aby mohla spať sama.

Príbeh o tom, ako išli do Brezna kupovať diván, podľa rozprávania mojej mamy:

„Peňazi po vojne nebolo nazvyš, tak sa svokor rozhodol odviezť teľa na zvod do Brezna. Zapriahol kobyľky, na voz drabiňák založili bočné dosky, aby teľa nevypadlo. Sadla som si ku svokrovi na prednú dosku (na kozlík) a ujšok Štefan, svokrov švagar držal vzadu teľa a obsluhoval hamovku. Zvod - výkup dobytky bol v Brezne, neďaleko Štátnych škôl, pri Hrone. Tam sa poschádzali hugánski gazdovia, aj mäsiari, za účelom obchodovania.“

Učňovská škola v štátnych železniari Podbrezovej.

Čís. list. 17

OD KOLKE OHLASENE
K VYM. 1924. 2. 21. 24.

Vysvedčenie.

Ján Molčan
narodený dňa 27. mája 1906 v Valaskej
(na) *Podbrezovej* učňovská živnosť *stolársky*
v *Podbrezovej* štátnych železniariach
navštevoval v škol. roku 1923/24
v *První třída státního železniarskeho*
a bol takto posúdený:

Mrazy: *shvaliteľný*

Pracovník:	Pracovník:
Pisárskosť	<i>shvaliteľný</i>
Živnostenská polka	<i>shvaliteľný</i>
Živnostenská kalkulácia	
Živnostenské účtovníctvo	
Odborné vzdelanie a výcvik	<i>dobry</i>
Odborná niška <i>stolársky</i>	<i>shvaliteľný</i>
Odborná niška <i>ševcov</i>	<i>dobry</i>
<i>Príjma</i>	<i>shvaliteľný</i>
<i>Stavovná</i>	<i>shvaliteľný</i>

Peťat semilhanjých bodů: *2* a s ním nespravedlivost: *0*

Je *spôsobilý* postúpiť do *druhej* triedy.

v *Podbrezovej* dňa *18. júna* 1924.

Hrad Podbr. *Božej Jelkové*

STUPNICA PODBREZOV.	1	2	3	4	5	6
Mrazy:	shvaliteľný	shvaliteľný	shvaliteľný	dobry	dobry	shvaliteľný
Pracovník:	shvaliteľný	shvaliteľný	shvaliteľný	dobry	dobry	shvaliteľný

Vysvedčenie stolárskeho učňa pred 100 rokov, z roku 1924.

Z utŕžených peňazí sme v obchode s nábytkom kúpili diván a štyri drevené stoličky. Svokor sľúbil gazdom, že sa so švagram vrátiť zapíť oldomáš. Stretli sa v krčme „U Margity“, vo Valaštskej ulici, vyše kasární. Chlapi popýtali po pive a po pol deci pálenky a mne kúpili limonádu. Završme ma poslali pozrieť na cestu, či kobyľky stoja pokojne. Keď všetci okolo stola zaplatili rundu, svokor zavrel: „Hybaj, švagar, ideme domov!“ Mali dobre pod čapicou, leďva som ich dostala na voz. Ujšok Štefan sedel vzadu na diváne. Svokor ako sa vytrepal na voz a chytil liace, kobyľky sa rozbehli a jeho vyvalilo dozadu na diván. Schytila som liace, lebo mi nič iné neostávalo. Už pred kasárnami vybehol vojak, čo bol na stráž a kýval rukami, aby som zastavila, že sme stratili chlapa. To ujšokovi vzadu odúfko klobúk a on kvôli nemu zoskočil z voza a pritom spadol. Keď sme ho s vojacom *doudieraného* naložili, ten mi vysvetlil, ako treba narábať s liacami. Stará cesta z Brezna mala stúpania a klesania, tak mi voz pre istotu prihamoval. Pokračovali sme smerom do Valaskej, keď sa pod kameňolomom objavilo vojenské nákladné auto a za ním ďalšie. Kričala som a mávala, aby mi pomohli „prešikovať“ voz popri autách, lebo cesta bola úzka. Šofér zastavil a keď videl posádku voza, zasmial sa a pomohol mi. Hanbila som sa aj pozrieť v tú stranu, kde z út pokrikovali na mňa vojaci. Keď sme prešli okrajovú časť Valaskej, nazývanú „Za ulicou“, kobyľky zvrtili dolu „fortňou“ (obecným prechodom) na „Zahumná“ a potom do dvora na Ihráči. Nebolo ich treba ani navádzať liacami, veď túto cestu už poznali aj poslepiáčky. Našťastie bol voz prihamovaný, len dosky z hnojiska sme zachytili. Na dvore zalamovali rukami starý otec, svokra aj jej sestra. „Starý, starý, čo si to vykonal?“ Kričala svokra a ešte spustila aj do mňa, že aký pozor som to dávala na chlapov, keď sa tak doriadili. Pre mňa bolo najdôležitejšie to, že už v noci môžem spať v kuchyni na novom diváne, a nemusím počúvať nočné chrápanie chlapov.“

Mária Luptáková

Stolárski majstri Jablonka a Urban pred dielňou, so svojimi tovarišmi a učňami.

SPOMIENKY

*Slza v oku, v srdci žiaľ,
čo drahé nám bolo, osud vzal.
Odišli ste bez toho,
aby nám vaše ústa zbohom dali.
Len ten, kto niekoho navždy stratí,
vie, čo je bolesť a žiaľ.
Tá rana v srdci stále bolí
a zabudnúť nedovolí.*

So smútkom v srdci sme si dňa 4. apríla pripomenuli 12. výročie, kedy nás navždy opustil náš drahý ocko a starký

Elemír Antol a 2. mája sme si pripomenuli 5. výročie, kedy nás navždy opustila naša drahá maminka a starká **Anna Antolová**.

S láskou a úctou spomínajú dcéra Beáta s rodinou, kmotra so synom a syn František s rodinou.

*Čo máš v ruke? Spomienky...
a prečo ich držíš tak silno?
Pretože sú to jediné, čo nám ostalo.*

Dňa 3. 5. by sa náš dedo **Václav Lojda** dožil krásnych 91. rokov.

S láskou na teba spomíname.

*Keď zomrie niekto, koho si veľmi ľúbil,
odchádza s ním celý svet.
Zostalo len ticho,
v očiach slzy a v srdci žiaľ.*

Dňa 23. 7. si pripomenieme už tri roky, čo nás navždy opustila **Magdaléna Lojdová**.

Tí, ktorí ste ju poznali, venujte jej spomienku. S láskou na teba spomíname.

S láskou v srdci a s modlitbou na perách stále spomíname.

Dňa 22. marca 2024 sme si pripomenuli nedožitých 80 rokov našej drahej mamy, starej mamy a prastarej mamy **Jarmily Havrilovej**.

Dňa 15. mája si pripomíname aj prvé výročie jej úmrtia.

Dňa 23. marca sme si pripomenuli 9. výročie, kedy nás navždy opustil náš drahý otec, starý otec, prastarý otec a brat **Ján Havrila**.
S láskou spomíname.

Kto žije v srdciach, nezomiera.

Dňa 30. 5. 2024 si pripomenieme smutných 5 rokov, keď nás navždy opustil náš milovaný manžel, otec a starý otec

Juraj Krištek.

S láskou spomína celá rodina. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

*Po krátkych cestách chodili sme spolu,
na dlhú odišiel si sám.
Márne ťa oči naše hľadajú,
márne po tvári slzy stekajú.
Život si mal nadovšetko rád,
až do posledných chvíľ si ňo bojoval.
Zostala len bolesť v našich srdciach a spomienka.*

Dňa 6. apríla sme si pripomenuli s láskou a bolesťou v srdci piate výročie úmrtia a 15. júla si pripomenieme nedožitých 72 rokov nášho drahého manžela, otca, starého otca a prastarého otca **Vladimíra Macíka**.

S láskou a úctou spomínajú manželka Mária, dcéry Livka s manželom Milošom, Alenka s priateľom Jožkom, vnúčatá Martinko s manželkou Katkou, Majka s priateľom Paľkom a Renko, pravnúčka Lilianka a celá rodina.

*Odišla si cestou, ktorou ide každý sám,
len brána spomienok ostala dokorán.
Ten, kto ťa poznal, si spomenie a ten,
čo ťa mal rád, nikdy nezabudne.*

Mária Oboňová
Dňa 29. 03. 2024 sme si pripomenuli tretie smutné výročie, čo sme sa rozlúčili s našou drahou mamou a starou mamou. S láskou a úctou na ňu spomína celá rodina. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

POĎAKOVANIE

Dňa 29. februára 2024 nás navždy opustil vo veku 83 rokov náš milovaný manžel, otec a dedo **Ing. Ľudovít Lenghart**.
Ďakujeme všetkým, ktorí ho prišli odprevadiť na poslednej ceste, príbuzným a známym za prejavy sústrasti a kvetinové dary.

Smútiaca rodina

Ž kroniky našej obce

Milí rodičia, vo vašom domove sa už pár týždňov rozlieha detský smiech, ale i plač. Postarali sa o to najmladší členovia vašej rodiny. Detičky sa narodili na jar – v znamení slniečka a potrebujú nežnosť, starostlivosť, pohladenie, sústavnú prítomnosť a opateru. Želáme vám, aby deti boli zdravé, šťastné a spokojné. Aby mráčikov, ktoré občas zatienia radosť, bolo čo najmenej.

Narodili sa:

Melisa Harvanová	Juraj Švantner
Timotej Harvan	Eliška Miklošková
Simona Bučková	Maxim Svinčiak
Matyáš Laksík	

Ďalší z nás prehrali súboj so svojím osudom, s neporaziteľným časom. Ten postupne zacelí rany a otupí žiaľ. V čase začiatkom jari častejšie navštevujeme záhrady spomienok. Vyrovnaní a zmierení s nemenným zákonom života....

Opustili nás:

Marta Berková, 72 r.	Erik Marko, 52 r.
Margita Vagaská, 84 r.	Ing. Ľudovít Lenghart, 83 r.
Stanislav Haviar, 80 r.	Katarína Kürtyová, 68 r.
Emília Pružinová, 82 r.	PhDr. Soňa Málusová, 64. r.
Margaréta Hudecová, 79. r.	Emília Jagerčíková, 76 r.

Danka Králiková, matrika

Super florbal pohár dievčat ZŠ

Dňa 5. 4. 2024 sa na Mazorníku v Brezne uskutočnil "Super florbal pohár dievčat ZŠ" okresu Brezno. Prihlásilo sa 8 dievčenských družstiev.

Naše dievčatá boli v skupine s Čiernym Balogom, Gymnáziom Brezno a MPČL Brezno. Zápasy v skupine boli veľmi vyrovnané. S Čiernym Balogom sme vyhrali 2:0, remízovali sme 0:0 s gymnáziom a prehrali sme 0:1 s MPČL Brezno. Postúpili sme z druhého miesta do semifinále, kde sme si zmerali sily s dievčatami z Predajnej. Zápas bol veľmi emotívny, ale hlavne veľmi vyrovnaný a rozhodol jeden jediný gól, ktorý strelili naše dievčatá a prvý raz sa nám podarilo postúpiť do finále.

Vo finálovom zápase sme sa stretli s druhým semifinálovým víťazom, a to MPČL Brezno. Tento zápas bol ešte viac vyrovnaný ako semifinálový. Zápas sa rozhodol až po predĺžení na samostatné nájazdy. Tentokrát tiež rozhodol jeden jediný gól, žiaľ, do našej bránky. Napriek všetkému dievčatá húževnatosťou, silou kolektívu a s odhodlaním vybojovali pre našu školu krásne 2. miesto. Verím, že odchádzajúce deviatačky nezapomenú na florbal a ešte budeme o nich počuť.

Ďakujem za krásnu reprezentáciu nielen seba, ale hlavne našej školy a tiež aj našej obce. Dievčatá, **ĎAKUJEME** vám!

PaedDr. M. Magera

sa uskutočnil 6. apríla 2024 v telocvični Základnej školy Jaroslava Simana. Za posledné roky sme zaznamenali najväčšiu účasť v hlavnej kategórii O putovný pohár starostu obce Valaská, zúčastnilo sa ho pätnásť amatérskych hráčov. V kategórii žien vzrástol počet hráčok o sto percent, turnaja sa ich zúčastnilo šesť.

V kategórii „stolnotenistov“, ktorí reprezentujú našu obec v 6. regionálnej lige sa zúčastnilo osem súťažiacich, ktorí sa predstavili v dresoch zakúpenných pánom Miroslavom Ďurkom, ktorému sa touto cestou chceme ešte raz poďakovať. Spolu s ním sa ako hosť zúčastnil aj pán Jozef Kučerák, tréner valašianskych futbalistov.

Jednotlivé zápasy, ako aj celý turnaj, prebiehali v pohodovej atmosfére aj napriek tomu, že sa bojovalo o každú loptičku. V 23. ročníku v hlavnej kategórii obhájil prvenstvo pán Peter Haviar, v kategórii žien na prvom mieste skončila pani Blanka Pacerová a v poslednej kategórii obhájil prvenstvo pán Miroslav Makovník.

Ceny pre umiestnených odovzdal starosta obce Valaská, ktorý v tomto ročníku zabezpečil aj cenu útechy pre posledného hráča v každej kategórii. Záverom môžem skonštatovať, že 23. ročník mal vysokú úroveň a verím, že na budúci rok sa zídeme opäť a ešte vo väčšom počte.

Ing. Pavol Šmidák

OFK Valaská INFORMUJE

Vážení fanúšikovia futbalu vo Valaskej, dovoľte mi oboznámiť vás s doterajšími výsledkami jarnej časti 2024 a zároveň by som vás chcel pozvať na všetky domáce zápasy na náš krásny štadión a taktiež aj na vonkajšie zápasy.

Nasledujúce zápasy:

- 04. 05. Sl. Ľupča : OFK Valaská - 16:30
- 11. 05. Bravčovo : OFK Valaská - 16:30
- 19. 05. OFK Valaská : Beňuš - 14:00
- 25. 05. Tatran Čierny Balog : OFK Valaská - 17:00
- 02. 06. OFK Valaská : FK Podkonice - 17:00
- 09. 06. FK Brusno : OFK Valaská - 17:00
- 16. 06. OFK Valaská : FK Malachov - 17:00

Hronec : Valaská 1:0 25. 3. 2024

Pre nás určite smutný koniec zápasu, keď sme inkasovali v 93 min. Derby zápas, ako sa patrí. Počas celého zápasu plno šancí, súbojov. Chýbalo tomu už len veľa gólov. Napokon jeden jediný padol v nadstavenom čase a po smolnom odraze zo štandardnej situácie súper doklepol loptu až za chrbát nášho brankára. Myslím, že remízový zápas, chýbalo trochu šťastia na našej strane, čo ma dosť mrzí, ale verím, že takéto ťaž-

ké zápasy nás posunú vpred. Pre divákov to bol určite atraktívny zápas, hra sa presúvala z jednej strany na druhú. Súperovi gratulujem k výhre.

OFK Valaská : Baník Ľubietová 4:2 31. 3. 2024

Góly: Stančík, Lapin, Frimm, Berky
Krásny jarný deň sme museli odohrať zápas na Skalici, týmto by sme sa chceli fanúšikom ospravedlniť, že museli merať cestu na Skalicu. Dôležitý zápas za povinné 3 body sme zvládli. Od úvodných minút sme na súpera vybehli a chceli sme mu vnútiť svoju kombinačnú hru, ktorá nám v celku vychádzala. Jedná malá chybička a nepozornosť postavila súpera na koňa a dal z brejku gól. Dôležité je, že sme sa nepoložili a opäť pokračovali v našej hre a zápas otočili v náš prospech. A to ostalo ešte kopec nevyužitých šancí, ktoré musíme vyhodnotiť lepšie a určite premieňať. Súper hrozil len z prípadných brejkov, ktoré sme si do konca zápasu dokázali postrážiť.

Tj Slovan Michalová : OFK Valaská 0:3 (0:1) 7. 4. 2024

Góly : Švantner M., Makovník, Ridzoň
Zápas na Michalovej sme zvládli rozdielom triedy a pripisujeme si do tabuľky dôležité 3 body. Ďakujeme všetkým fanúšikom, ktorí nás prišli podporiť.

OPL Poniky : OFK Valaská 2:2 (2:2) 14. 4. 2024

Góly: Rado Ridzoň 2x
Do zápasu sme nastúpili s cieľom neprehrať. Od začiatku sme vedeli, čo bude chcieť súper hrať, a aj napriek tomu sme prišli hrať útočný futbal a nie stáť vzadu a vyčkávať. Silu súpera sme dobre poznali, keďže doposiaľ v jarnej časti sa mu dost darí. Veci, na ktoré som hráčov upozorňoval pred zápasom, som ako keby privolať a just sa nám stali. Za stavu 2:0 pre súpera nás podržal brankár Krišteľ, a to nás zrejme prebudilo k lepšiemu výkonu. Do konca prvého polčasu sa nám dvoma gólmi Ridzoňa podarilo stav vyrovnať. Po zmene strán sa hra prelievala z jednej strany na druhú. Zápas mohol skončiť hocijako. Až do poslednej chvíle som dúfal, že sa nám vydarí nejaká akcia, ktorých bolo fakt neúrekom a budeme bodovať naplno, bohužiaľ, chyby súpera a precíslenia, ktoré sme mali, sme nedokázali využiť, čo ma mrzí. Musíme takéto veci využiť vo svoj prospech. Bod zvonku beriem pozitívne.